

DABARTINĖJ KLAIPĖDOJ

Vakarus pasiekusių žmonių teigimu, daugiau kaip pusė visų Klaipėdos miesto gyventojų yra jau svetimieji. Ypač daug karliuonėnų, tikrų aziatų. Prie Nemerzatos yra rusų karinė stovykla. Neringa paversta tikrais karo medžiagų ir įrankių sandėliais — ten rodytis negali net komunistai be specialaus Vilniaus MVD leidimo.

Paprastai Klaipėdoj dienos metu eina pareigas apie 500 milicininkų ir sargybinių. Lietuviai milicininkais gali būti tik iki vyr. letenanto laipsnio, uniforma — mėlyna su sidabriniais ženklais (Vilniui) — mėlyna su raudonais apvaisais). Be to, yra dar kriminalinė policija, susiėkimo, politinė, kovai su spekuliantais etc.

Klaipėdos deputatai yra Pa-leckis ir Cibers. Bet Klaipėdos srities pirmininkai kaitaliojami labai dažnai. Partiniai, bet kur atkeliavę, turi teisę į gerą butą, darbą, o jei jo negauna, tai gerai aprūpinami ir be darbo, gali eiti į savas krautuves, kur yra visko ir prekės gaunamos pigiau. Tuo tarpu lietuviai krautuves vedęjas, jei trūkty nors ir vieno kg. cukraus, areštuojamas. Tarp lietuvių kaime partinių bus gal kokie 2-3 procentai, mieste — apie 10 procentų, nors ir tai dauguma yra įsirašę greičiau dėl akių ar šiaip įvairiais sumetimais, kad būtų palikti ramybėje. Okupantams priešingi ne mažiau kaip 97 proc. visų gyventojų. Partinių galia labai didelė, jie vaikšto apsiginklavę, kaime — su šautuvais, su ginklu nei diena, nei naktį nesiskirdami.

Jau ir kolehozininkai su žvejų artelių nariais pradėti mokytų rusų kalbos, kad galėtų "iš originalų skaityti Lenino ir Stalino veikalus". Net ir vaikų darželiuose mokoma: Stalinas, Leninas — mūsų vadai, pjautuvas ir kūjis — mūsų ženklai.

Iš laivų kapitonų lietuvių nėra nė vieno; seniau buvo du, bet vienas buvo suimtas už "sabotažą", o kitas (L. Kubickas) vis tiek būtų neišvengęs tokio pat likimo, tad pabėgo į Švediją. Jūros žvejų mokykloje paruošiami kapitonai ir jūrininkai veik vieni rusai. Klaipėdos uoste žvejybai naudojamy laivų priskaitoma apie 70, tolimajai žvejybai ("logeriai") — paimti iš vokiečių, reparacijų sąskaita. Jie karo metu ir vėl gali būti paversti kariniais laivais.

Dabar — pagal planą — iš laivų reikalaujama sugauti po 35 tonų žuvų per mėnesį. Žvejoj vidut. uždavimas po 250-400 rublių, o paskoloms turi atiduoti ne mažiau kaip vieno mėnesio atlyginimą.

Kaip visoj Lietuvoj, taip ir Klaipėdos krašte turgams dienos nustatytos tik sekmadieniais. Pritrūkus cukraus, kartais Klaipėdoj veikiančios saldainių fabrikas uždaromas net kelias savaites.

Traukiniai ruožu Klaipėda — Telsiai — Šiauliai — Kaunas kursuoja tik vieną kartą per parą.

Dr. Trukana buvo tikrai nutiestas 15 metų, taip pat prof. Užpurys. Išvežta ir Borcherto žmona su sūnumi. 1948 m. buvo iškilmingai sutiktas transportas grįžusių iš Vokietijos. Trakus kalbėjo net per radiją, bet dabar apie grįžusius daugiau nieko negirdėti. Ir lietuviai mėgina kartais su vokiečiais pasiekti Vakarus, bet nesėkmingai. Pvz., vieno lietuvių diplomato gimnaitė, gydytoja, sugauta be leidimo bėgant į Vokietiją, pernai nusinuodijo. Jos giminės paskiau buvo pašalinti iš tarnybų. Todėl neuostabu, kad ir klaipėdiečiai, kaip ir visi lietuviai, per kiekvieną maldą prašo, kad tik greičiau būtų išlaisvinti.

Po to, kai respublikonų partijos rinkiminėje platformoje pirmą kartą istorijoje buvo palieštas Lietuvos ir kitų jos kaimyninių kraštų likimas, buvo galima tikėtis, kad panašiai bus padaryta ir demokratų platformoje. Ir iš tikrųjų, joje yra skyrelis, pavadintas "Parama sovietinio imperializmo aukoms":

"Mes neapleisime kadaise buvusių laisvų Vidurio ir Rytų Europos tautų, kurios dabar kenčia Kremliaus tironiją, Sovietų Sąjungai sulaužius jos iškilmingiausius pasidėjimus Teherane, Jaltaje ir Potsdame.

"Jungtinės Valstybės turėtų prisijungti prie kitų tautų ir formalaus paskelbimo, kad genocidas turi būti laikomas tarptautiniu nusikaltimu taikos metu lygiai kaip ir karo metu. Šis nusikaltimas dar kartą buvo iškeltas Sovietų nusikaltimo relikvijomis išreikštomis Katynės žudynių tyrinėjimo komiteto pranešime Kongresui.

"Mes žvelgiame į dieną, kada Lenkijos ir kitų Sovietų pavergtų satelitų, įskaitant Čekoslovakiją, Vengriją, Rumuniją, Bulgariją, Albaniją, Lietuvą, Estiją ir Latviją bei kitas sovietų užviespatautas tautas Azijoje, laisvė bus atstatyta ir jos vėl galės užimti sau prideramą vietą laisvųjų tautų bendruomenėje.

"Mes tobulinsime ir plėsim efektyvią "Amerikos Balso" programą, kad tiesa ir viltis prasiškerbtų pro "Geležinę Uždangą" ir visas Sovietų Imperijos pavergtas tautas."

Kai kuriuose mūsų laikraščiuose yra pasirodę priekaištų respublikonų platformos pareiškimui, kad jame nėra nieko aiškesnio pasakyta, ką gi jie mano daryti, kad pavergtoms tautom būtų padėta. Mes savo laiku irgi esame pastebėję, kad respublikonų pareiškimas gana "diplomatiškas" ir jis gali būti įvairiai aiškinamas, vykdam jį praktikoje. Bet jame yra du pozityvūs dalykai: 1) atsimesti nuo Jaltos ir kitų panašių susitarimų, kuriuos Maskva išnaudojo visai eilei tautų pavergti, 2) atnvesti "sulaikymo" politiką, su tendencija pereiti į išlaisvinimo politiką.

Žinoma, kaip praktiška tas išlaisvinimas būtų vykdoma, to platformoj nėra pasakyta ir, yra pagrindo manyti, kad patys respublikonai dar neturi aiškaus vaizdo, kaip ir iki kokių laipsnių jie tą darytų. Tačiau priekaištai, kam platformoje nėra išdėstyto konkretaus tos išlaisvinimo politikos plano, atrodo, yra nepamatuotas: jeigu respublikonai tokį planą net ir turėtų, tai neišimtingai darytų, jei ji iš anksto imtų ir išdėstyti savo rinkiminę platformą...

KĄ KONKRETAUS ŽADA DEMOKRATŲ PLATFORMA?

Mus interesuojančioje dalyje demokratų platforma yra beveik tiesioginė polemika su respublikonų pareiškimu. Respublikonai apkaltino demokratų, kad jie apleido Lietuvą ir kitus kraštus, o šie atsikerta "mes neapleisime!". Respublikonai pasižada tiesiog nutraukti slaptojo susitarimus, o demokratai priešingai, lyg nurodo, kad tie susitarimai tai visai tvarkoj, tik vi sa nelaimė, kad Maskva juos

sulaužė ir iš to kilo visi negerumai. Ar jie stengsis priversti Maskvą tuos susitarimus vykdyti, ar pasiliks tik prie dabartinio apeliavimo — to demokratų nepasako.

Buvo priklašijoma respublikonams, kodėl jie nieko nepasakė dėl Genocido konvencijos. Demokratai savo platformoje pasisako aiškiai už prisijungimą prie tos konvencijos. Žinoma, tai yra sveikintina, nors vien tik plikas prie tos konvencijos prisijungimas nesulaikys nei vieno ištremito ir nesugrąžins nei vieno ištremito... Prisijungus prie tos konvencijos būtų reikalingos ir tolesnės nuoseklios iš to išvados, apie kurias tačiau ir demokratai neturi drąsos prastarti.

Kalbant apie patį prisijungimą prie konvencijos, būtų galima pasiūlyti, kad demokratai, vietoj pasisakę už tą prisijungimą, nebeatidėliotų to prisijungimo iki susirinks kitas Kongresas. Kas gi žino, kokia ten bus dauguma, ir kas gi žino, ar tada bus galima tą pažadą įvykdyti. O juk demokratai kaip tik dabar turi daugumą ir Atstovų Rūmuose ir Senate — tad kodėl jiems jau dabar, paskutinėje šio Kongreso sesijoje to nepadarus? Visa nelaimė tačiau yra ta, kad didelė dalis ir demokratų atstovų bei senatorių ligi šiol nesirūpė pasisakyti už Genocido konvencijos patvirtinimą, paremdami irgi ne visus, o tik tam tikrą dalį

respublikonų, nusiteikusių konvencijos reikalui nepalankiai. Pagaliau, demokratų pakartojta jau respublikonų pareikšta pažada — plėsti ir tobulinti "Voice of America" programą. Kokia prasme tai bus daroma — nepasakė nei vieni nei kiti.

Demokratai nieku neatsikirtė dėl "sulaikymo" politikos, kurią respublikonai pasitraukė ir parlatyvią, bergždžią ir nemoralia, paliekiančią tautas despotizmo ir teroro valioje.

Tenka daryti išvadą, kad demokratų savo pažadais nepalankė respublikonų pažadų. O kurie iš jų gali būti patikimesni tie pažadai vykdytojai, tą jau turės spręsti balsuotojai...

Demokratai j prezidentus nominavę Illinois gubernatorių Stevensoną ir j viceprezidentus Alabamos senatorių Sparkman, išsiskyrė iš konvencijos pasiryžę sumušti respublikonus.

Kada komunistai mus pradėjo abiem rankom smaugti, mes visi, kurie tada dar gyvename prie Nemuno, pradėjom stropiai įsikurti naujo išsigelbėjimo. Tada nepaprastai laukėm pro naujai tveriamą geležinę uždangą prasiiveržiančių žinių, tada gaudėm kiekvieną naują pasakojimą ir tikėjom kiekvienu geru gaudu.

Dažnas iš mūsų tada naktim, pasislėpę, prasukidavom radio aparatų, tikėdamiesi, kad iš kurios nors laisvo pasaulio radio stotis neprabils lietuviškas balsas...

Dar labiau lietuviai pradėjo ilgėtis lietuviško žodžio radio bangomis, kada tūkstančiai išėjo tremtinių keliais, jį pasilikusieji namie okupantų buvo pradėti dar baisiau smaugti. O laukti reikėjo ilgai, kol tarimieji sąjungininkai neįsitikino, kad vienas iš jų partnerių yra žmogžudys. Ir tik tada, kai įsitikino, susidarė galimybės apie jį pasakyti teisybę. Ir tą, pusiau teisybę sakdami, tuli jau mano, kad jie gali sulaužyti ne tik geležinę uždangą, bet ir pačius geležinės uždangos statytojus.

Prisipažinsim, kad mes netikim tos priemonės dideliu pasiskimu. Bet taip pat turim būti teisūs ir pasakyti, kad mums nepaprastai miela, kad mūsų gimtąja kalba šiandien jau iš kelių pasaulio kampų kalbama, palaipsniui kalbama drąsiau, žadama laisvė. Dažnai atvejais tos kalbos kankiniams yra viltis dar kurį laiką tvirti ir nepalužti.

Dabar lietuviškai kalbaničių radio stočių pirmoje vietoje yra Amerikos Balsas. Jis tris kartus

parojė veržiasi į anapus geležinę uždangą. Tiesa, tas balsas dar nepasako tai, ką mes dažnas norėtume pasakyti, bet jau gerai, kad tylos sąmokslas nebėra ir mums pripažinta gyvybė.

Dažnai laikraščiuose skaitome, kad po Amerikos miestus, po lietuvių suvažiavimus ir parengimus, sukinėjasi vienas Amerikos Balso redaktorių — jūrų kapitonas inž. Povilas Labanauskas. Tai vidutinio ūgio, užgrūdintos, geros išvaizdos vyras.

Prieš porą savaičių jis sukinėjosi Clevelande, buvo redakcijos svečias, kalbėjosi su įvairiais asmenimis į Amerikos Balso juostas, kad vėliau tuos pasikalbėjimus galėtų pasiūsti į ten, kur mes visi taip norėtume prasiiveržti.

Povilo Labanausko kelias į Amerikos Balso ėjo ilgu tremtinių keliu. Jis buvęs mūsų vienintelio karo laivo kapitonas, pirmasis Nepriklausomos Lietuvos jūrų laivyno karininkas, tremtinio keliais išėjo pačiomis pirmomis komunistų okupacijos dienomis. Išėjo jūros keliu, jau ne karo laivu, bet paprasta valtmi. Tas kelias ėjo per Vokietijos garsiąją Gleisgarbeno stovyklą į Portugaliją, vėliau Braziliją, ir pagaliau banginių laivų į Ameriką.

Neseniai redakcijoje lankėsi Californijos lietuvių veikėjas Vincas Archis. Jis papasakojo, kokių pasiryžimų ir kokia kova su nedatekliais, Povilas Labanauskas siekė baigti California Institute of Technology ir prasiūsti. Anot Archio, tai jį pasididžiavimas, kad P. Labanauskas šiandien į pavergtą Lie-

Iranas, Egiptas, Argentina

MOSSADEGH SUGRIZIMAS. — EGIPTO KARALIUS PASIRASO ATSTISTATIDINIMĄ. — JIEVOS PERON MIRTIS. — KOREJOJ NEPAJUDA IS VIETOS.

Praėjusią savaitę visų dėmesys buvo atkreiptas į tris nekasdienius įvykius Irane, Egipte ir Argentinoje.

Irano ministerio pirmininko Qavam pasitraukimas, arba geriau pasakius ginkluotu sukilimu privertimas pasitraukti ir parlamento išsigandimas, kaip dabar jau teigiama, Mossadegh buvo iš anksto gerai suplanuotas. Kad, esą, būtų įspūdingiau, buvo paruoštas sukilimas, po to pasitraukta iš pareigų, leista naujam pirmininkui pasisakyti dėl santykių su angliais ir po to, kraujui liejantis ir "tautai reikalaujant" grįžimas į pirmininko pareigas.

Visą tą Mossadegh politinė kombinacija gerai pavyko, bet nežinia, kaip ilgai ji tvėrs. Parlamento nariai Mossadegh nelaibai žavisi, j Mossadegh uždaigų pildymą aktyviai įsijungę komunistai, kuriuos už virvelių tampo Maskva.

Turkų laikraščiuose, kurie Irano įvykius seka labai rūpestingai, jau pasirodė žinių, kurios kalba, kad jei Mossadegh greit pasiseks išspręsti ginčą su anglais dėl tolimesnio žibalo reikalų tvarkymo, jo manevrus reikės laikyti pavykusiais. Bet, jei anglai kietai paraližuos Irano žibalo reikalus ir nedarys nuolaidų, reikia laukti dar visokių pailavų. Esą, Mossadegh gerai pasukęs lazda į savo politinių priešių pusę, gali gauti pats kitu laizdos galu.

Egipto karalius Farouk niekad nebuvo susidaręs karaliui pridedant kalbą lietuviškai, nes jie californiškai, jį laiko savo aplinkos tautiečiu.

Po studijų Californijoje P. Labanauskas 3 metus profesoriavo Marquette Universitete Milwaukee. Prieš tai dar kiek laiko dirbo kaip inžinierius General Electric Co.

Povilui Labanauskui dabartinėse pareigose labai praverčia jo geras 7 kalbų mokėjimas. Neabejotina, kad labai praverčia ir sąžiningai ir kietai išėita gyvenimo mokykla. Ir linktume, kad naujo veržlumo iniciatyva, gyvenant ir aktualinant Amerikos Balso lietuvišką programą, būtų jo gyvenimo gera palydovė.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

Korėjos fronte vis stipriau pasireiškia dvikovo dėl dominuojančių fronto aukštumų. Abiejų pusių nuostoliai žmonėms dideli. Tai reiškia, kad kovos kietos ir iš abiejų pusių beveik lygios.

Komunistinė spauda šaukia, kad mirė "baltplaukė diktatorė", gi Argentinos darbininkija meldžiasi prie jos karsto dėkodama už skurdo sumašinimą. Objektų stebėtojai tvirtina, kad Jieva Peron sumažino ne tik skurdą, bet ir komunistų įtaką Argentinijoje.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

Korėjos fronte vis stipriau pasireiškia dvikovo dėl dominuojančių fronto aukštumų. Abiejų pusių nuostoliai žmonėms dideli. Tai reiškia, kad kovos kietos ir iš abiejų pusių beveik lygios.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

Korėjos fronte vis stipriau pasireiškia dvikovo dėl dominuojančių fronto aukštumų. Abiejų pusių nuostoliai žmonėms dideli. Tai reiškia, kad kovos kietos ir iš abiejų pusių beveik lygios.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

Korėjos fronte vis stipriau pasireiškia dvikovo dėl dominuojančių fronto aukštumų. Abiejų pusių nuostoliai žmonėms dideli. Tai reiškia, kad kovos kietos ir iš abiejų pusių beveik lygios.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

ramos aukštumos. Jis labai rūpinosi savo asmeniskais reikalais ir malonumais, negu tvarkingu krašto valdymu. Todėl ir jo nuvertimas nuo sosto, po įvykusio ginkluoto perversmo, vadovaujant gen. Naguib, nepadarė sprogusios bombos įspūdį. Daugelis Europos ir Azijos laikraščių parašė, kad, girdi, beveik taip ir reikėjo.

Karalius Farouk iš Egipto tuoj išvažiavo. Po sustojimo Italijoje žada keliauti į Ameriką. Drauge išvažiavo ir visa šeima. Nepaliko nei sosto įpėdinio, 7 mėnesio sukaus, nes, esą, paties tėvo samprotavim, karalių dienos pasibaigusios. Kol jo sūnus sulauks 18 metų, Egiptas, greičiausiai, jau bus respublika.

Jieva Peron, Argentinos prezidento žmona, mirė liepos 26 d. Ir tai buvo ne elinis įvykis, nes Jieva Peron buvo toli pralenkusi daugelio prezidentų ir karalių žmonas. Štai, neseniai mirė Vakarines Vokietijos prezidento Heus žmona. Apie tai parašė didieji laikraščiai tik po kelias eilutes. Gi apie Jieva Peron rašo ir dar rašys dauguma laikraščių.

Apie Jieva Peron rašoma todėl, kad jai priskiriamai visi didieji Argentinos socialiniai ir vargingojo luomo pagerinimai, kuriuos Argentina labai vykusiai per paskutuosius metus pravedė.

Komunistinė spauda šaukia, kad mirė "baltplaukė diktatorė", gi Argentinos darbininkija meldžiasi prie jos karsto dėkodama už skurdo sumašinimą. Objektų stebėtojai tvirtina, kad Jieva Peron sumažino ne tik skurdą, bet ir komunistų įtaką Argentinijoje.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

Korėjos fronte vis stipriau pasireiškia dvikovo dėl dominuojančių fronto aukštumų. Abiejų pusių nuostoliai žmonėms dideli. Tai reiškia, kad kovos kietos ir iš abiejų pusių beveik lygios.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

Korėjos fronte vis stipriau pasireiškia dvikovo dėl dominuojančių fronto aukštumų. Abiejų pusių nuostoliai žmonėms dideli. Tai reiškia, kad kovos kietos ir iš abiejų pusių beveik lygios.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

Korėjos fronte vis stipriau pasireiškia dvikovo dėl dominuojančių fronto aukštumų. Abiejų pusių nuostoliai žmonėms dideli. Tai reiškia, kad kovos kietos ir iš abiejų pusių beveik lygios.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

Korėjos fronte vis stipriau pasireiškia dvikovo dėl dominuojančių fronto aukštumų. Abiejų pusių nuostoliai žmonėms dideli. Tai reiškia, kad kovos kietos ir iš abiejų pusių beveik lygios.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

Korėjos fronte vis stipriau pasireiškia dvikovo dėl dominuojančių fronto aukštumų. Abiejų pusių nuostoliai žmonėms dideli. Tai reiškia, kad kovos kietos ir iš abiejų pusių beveik lygios.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

Korėjos fronte vis stipriau pasireiškia dvikovo dėl dominuojančių fronto aukštumų. Abiejų pusių nuostoliai žmonėms dideli. Tai reiškia, kad kovos kietos ir iš abiejų pusių beveik lygios.

Korėjoje jau buvo atsiradusių vilčių išspręsti įklimpusį belaisvių klausimą, bet paskutiniu metu ateina vėl pesimistiški pranešimai. Nič nieko nedavusios ir slaptos derybos.

PASAULINĖ SPORTO OLIMPIADA PACIAME ĮKARSTYJE

Didžiausias pasaulio sportinio gyvenimo įvykis — XV Pasaulinė Sporto Olimpiada — vyksta Suomijos sostinėje Helsinkii. Iškilmingas olimpiados atidarymas įvyko liepos 19 d., dalyvaujant arti 6000 rinktinių sportininkų iš 69 kraštų. Dar nei vienoje ankščiau įvykusioje olimpiadoje nebuvo tokio dalyvių bei atstovaujamų kraštų skaičiaus. Pачios varžybos prasidėjo liepos 20, nors eliminaciniai krepšinio, futbolo ir lauko ritulio (field hockey) žaidimai, dėl labai gausaus dalyvių skaičiaus, prasidėjo jau keletą dienų ankščiau.

Didžiausius sportininkų būrius atsižėvė JAV-bės ir Sov. S-ga. Visų dėmesys krypo į paslaptingo skraiste apgaubtą Sov. S-gos rinktinę, visai spėjiojant jį sportinį pajėgumą. Ka, gi, parodyti tie iki šiol buvę užsidarėliai? Ir ko buvo bijomasi, tas ir įvyko. Sovietų sportininkai pasirodė gerai paruošti. Visų nusteimimui rusai su 502,5 tašk. bendroje klasifikacijoje iki šiol (liepos 29) pirmąja, palikdami JAV-bes, kurios buvo laikomos olimpiados favoritu be konkurencijos, su 425 taškais II vietoje. Atrodo, kad amerikiečiams sunkiai bepavyks tokia didelę taškų persvarą išlyginti.

Didžiausia paslaptis Rusijos pirmavimo yra jų moterų stiprumas visose šakose, tuo tarpu kai amerikietės labai kukliu taškų indėliu prisideda prie bendro skaičiaus. Kiti kraštai toli atsilikę ir tik retkarčiais pasikiros šakose sublizgėdami, lyg smulkūs tarpininkai, dalyvauja Amerikos — Sov. S-gos dvikovoje.

Pagal iki liepos 29 d. pasibaigusią varžybų duomenis, pirmaujančių kraštų lentelė atrodo šitaip: 1) SSSR — 502,5; 2) USA 425; 3) Vengrija 203; 4) Švedija 183; 5) Suomija 128,5; 6) Vokietija 118.

Taškai yra skaičiuojami už 6 pirmas vietas: 10-5-4-3-2-1.

Galutiniai užsibaigę yra: lengvoji atletika vyrams ir moterims, gimnastika vyrams ir moterims, ritysnės, sunkumų kilnojimas, lauko ritulys, fechtavimas, irklavimas ir modernioji penkiakovė. Olimpiada baigsis rugpjūčio 3 d. Pasibaigus lengvosios atletikos varžyboms šią savaitę dėmesio centre bus plaukymo, futbolo, krepšinio ir bokso varžybos. Įdomu, ar amerikiečiams, kurie yra itin stiprūs plaukyme, bokse ir krepšinyje, pavyks pasivyti ir pralenkti Rusiją bendrame taškų skaičiuje.

Daugiau apie sporto olimpiadą žiūrėk sporto skyriuje, 2 psl.

A. Bielskus

NEPAVYKO DRAMOS KONKURSAS

Vliko Vykdomosios Tarybos Lietuvybės Išlaikymo Tarnybos scenos veikalo konkursą Jury Komisija, kurios sudarymas buvo patikėtas Lietuvių Rašytojų Draugijos Valdybai, 1952 m. liepos 24 d. apsvaarsčiusi 14 atsiųstų veikalų, vienu balsu nusprendė, kad nė vienas jų neatitinka scenos veikalo taisyklų meninių reikalavimų. Nors viener kitur ir įžiūrėta pragiedrųjų, iš kurių autorių galima tikėtis kūrybinių laimėjimų, tačiau tos prošvaistės buvo per menkos, kad komisija būtų galėjusi jų autorius premijuoti. Komisija, priėmusi tokios nuomonės, vėjų neaplėšė. Komisija sudarė: L. Šimutis, J. Kaupas, A. Rukas, J. Augustaitytė-Vaičiūnienė ir J. Blekaitis.

Inž. P. Labanauskas kalba į Lietuvą

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6220 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland, Ohio, every Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription price in advance: in the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove, 6220 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-eina kiekviena ketvirtadienį. Redaktorius Balys Gaidžiūnas.

Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.50. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

KAS ir KUR

Berlyne įvykstančioje teisininkų konferencijoje dalyvauja trys lietuviai: M. Brakas, J. Sakalauskas ir A. Trimakas.

Liutkus, gyvenęs Prancūzijoje, į prancūzų kalbą išvertė "Raišius miško tragediją".

Kazys Gineitis, ilgą laiką dirbęs Lietuvos diplomatinėje tarnyboje, neseniai susituokė su O. Končienė. Šiuo metu K. Gineitis gyvena Chicagoje. Jis yra parašęs išsamią studiją apie Amerikos lietuvių. Jo išleista Londone prekybinė studija apie Lietuvą (anglų kalboje) buvo didelis įnašas į mūsų krašto užsienio praeities vystymą.

Leidykla Pašvaistė (560 Grant Ave., Brooklyn 8, N. Y.) išleido Andriaus Mirono "Jaunas kai buvau" — balsui ir fortepiui lėta fokstrotą. Kaina \$1.00.

Venecuelos lietuvių laikraščio redaktorius kun. A. Sabaliauskas švenčia 25 metų spaudos darbo ir 20 metų kunigavimo sukaktį.

Iš Uragvajaus praneša, kad ten įsisteigusi Uragvajaus lietuvių bendruomenė išgyvena la-

bai sunkią krizę. Iš bendruomenės vadovybės kairiųjų srovių organizacijos atšaukė savo atstovus: Pr. Vikonį ir A. Gumbaragį. Atšaukimo priežastis — katalikų atstovų nepateisinamas elgesys.

Nemuno knygynas (3153 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.), išleido vardadienių sveikinimo atvirutes. Jų galima gauti ir Dirvoje.

Leidykla Pašvaistė (560 Grant Ave., Brooklyn 8, N. Y.) išleido Andriaus Mirono "Jaunas kai buvau" — balsui ir fortepiui lėta fokstrotą. Kaina \$1.00.

Ar jau

įstojai į

VILTIES

draugiją?

STONY BROOK LODGE

PR. LAPIENĖ, Vedėja

Kas mėgsta maudytis jūrų vandenyse, žavėtis gamta, džiaugtis lietuviška aplinka, kviečiamas į STONY BROOK LODGE, STONY BROOK, LONG ISLAND. Čia ideali vieta įvairiems pobūviams bei piknikams.

Kambarius atstogoms ir dienas įvairioms išvykoms prašome rezervuoti raštu, adresuojant: Mrs. Lape, Stony Brook, L. I., N. Y. Telefonas Stony Brook 7-0586.

Susisiekimas automobiliais 25 arba 25A keliu; arba iš Jamaica stoties Long Island traukintu į Stony Brook. Stotyje svečius pasitinka vasarvietės mašinos.

Lenkų - lietuvių santykiai dabar ir ateityje

V. RASTENIS

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

Kaip tokia taika galėtų įvykti? Nuosirdi taika įvyksta tikrai ten, kai abi šalys mato, kad jos pagaliau viena kitai pripažino suom cuique. Jeigu Lietuva buvo arba ir toliau būtų priversta norom nenorom atsisakyti nuo savo teisų į Vilnių, tai kiekvienas lietuvis per kartų kartas jauktų, kad vardan šventos ramybės, vardan taikos, jis turėjo atsisakyti ir savo teisės, ir savo ūkiškų interesų, ir savo istorinių sentimentų, žodžiu sakant visko, kas kalbėjo jo naudai. Ir jis matytų, jog tai įvyko tik dėl to, kad lenkai savo laikui, pasinaudodami palankiomis aplinkybėmis, sukūrė sau palankią vieną faktą — įvykdė į Vilnių savo penetraciją. Ir jis žinotų, kad jis atitinkamu momentu buvo fiziškai silpnas, kad kita pusė, būdama fiziškai stipresnė, nepanorėjo daryti jokios nuolaidos, o priešingai, remdamasi tuo faktu, kad jau yra įkėlusį kartą koją į Vilnių, ji nori ten ir pasilikti visiškai šeiminingai... Aišku, šitokia prievartota taika negali būti tikra taika ir ten, kur kova dar gali reikštis, ji visada pasireiškia lenko ir lietuvių priešiška viena kitai tradiciniu.

Pripažinimas suom cuique, mums atrodo, šiame klausime turėtų taip atrodyti: lenkai, nežiūrint jų didesnės

fizinės jėgos, džentelmeniškai pareiškia — jūsų sostinė tepalikieka jūsų sostinė, jūsų teisė tepalikieka realia teise, o mes pretenduojame tikrai į ją, kad mūsų jau įvykęs penetracijos faktas būtų tinkamai respektuojamas.

Toks klausimo pastatymas savaime sukeltų lietuviuose pasitikėjimą lenkų nuosirdumu ir gera valia, parodytų, kad teisę jie vertina labiau už jėgą ir įvykusius faktus, ir galima neabejoti, kad lietuviai iš savo pusės visiškai kitokia nuotaika prieitų prie klausimo, kaip sutvarkyti padėtį, kad lenkų interesai ir Vilniuje ir apskritai Lietuvoje būtų ištisai būtinai ir džentelmeniškai respektuojami.

Manau, kad tai būtų atskira tema — išplėtoti visus sumanymus, kaip lenkų kultūriniai, ekonominiai ir kiti interesai galėtų būti apdrausti Vilniuje ir apskritai Lietuvoje. Esu tikras, kad tokiu atveju lietuvių būtų neįsakyti pageidavimų garantijų srityje ir galėtų įrodyti absoliutišką lojalumą tas garantijas vykdydant.

Nors, žinoma, kiekviena nacionalinė ambicija yra linkusi, kad kur ne kur, o krašto sostinėje būtų koryškesniausias to krašto nacionalinis veidas, — lietuviai vis dėlto be didelių abejonių su-

tiktų daryti iš savo pusės reikiamą koncesiją tam lenkų įvykusios penetracijos faktui. Matydami, kad iš lenkų pusės pripažįstama lietuviams tai, kas yra jų, jie nesiškykštėtų iš savo pusės pripažinti lenkams tai, kas jiems priklauso. Lietuviams būtų ne taip jau sunku sutikti su tuo, kad lenkų kalbos ir kultūros penetracija į Vilnių ar kitas Lietuvos vietas yra įvykęs faktas, ir kad tai nėra koks nors nusikaltimas, kurį reikia išnaukinti, bet faktas, kurį reikia pripažinti.

Šitoks žastas iš lenkų tautos pusės panaikintų visus buvusius nepasitenkinimus ir nepasitikėjimus, ir lietuviai visiškai nuosirdžiai galėtų pasistengti sukurti Vilniuje tą pageidaujamą padėtį, kurioje lygiai lietuvis, lygiai lenkas jaustųsi kaip namie. Detalizuotas projektas, kaip tai realizuoti, būtų jau techniškas klausimas.

Bet gi, iš kitos pusės, gali būti ir taip sakoma: "O kodėl jūs negalite patikėti to paties lenkam? Ir mes, pasilikdami Vilniuje, galime jums užtikrinti tas laisvės sąlygas, kurias jūs siūlote mums. Juk mūsų Vilniuje daugiau, tai teisingiau yra, kad mums toji pirmenybė būtų pripažinta..."

Šitai klausimą statant, būtų vėl sugrįžtama prie pačios pradžios. Visų pirma, šiandien mes ne labai tvirtai galime skaičiuoti, kurių bus Vilniuje daugiau tuo metu, kada šis klausimas galės būti sprendžiamas iš esmės. Savo laiku didžiausiu skaičiume Vilniuje galėjo drąsiausiai pasigirti žydai... Dabar gali taip atsitikti, kad Vilnius liks ir be lenkų ir be lietuvių...

Bet, leiskime, kad ir ateityje dar

bus Vilniuje daugiau lenkiškai galvojančių, nei lietuviškai. Vis vien tai būtų tik to vienintelio įvykusios penetracijos fakto paseka. Vis vien tai būtų toks pats argumentas, kaip ir eventualiai galėtų būti buvęs vokiečių pretenzijų argumentas į Krokuvą, jei ten gyventojų dauguma kalbėtų vokiškai... Be to, atvirai kalbant, lenkams yra lengviau pasitikėti lietuviams, kad jie lojališkai vykdys tas "kaip namie" sąlygas, negu atvirkščiai, nes Lenkija visada bus už Lietuvą stipresnė ir visada turės daugiau svorio padaryti įtakos, kad Lietuva savo duotas garantijas vykdytų, tuo tarpu lietuviams visada gali būti baimės, — o ką mes darysime, jeigu Varšuvos pasodintas Vilniuje vada pradės elgtis vėl taip, kaip Kirtilkis ar ten kuris kitas buvęs vada?

Tačiau ne tai yra esminis dalykas. Svarbiausia tai, kad Vilniaus priskyrimas prie Lenkijos lietuvių akys būtų paneigimas jų argumentų, kurių jokia logika jų akys dar nesugriovė... Tai būtų tik pripažinimas pliko fakto: dabar mūsų čia daugiau ir todėl mes norime čia šeiminkauti, o visi kiti samprotavimai nesvarbu... Jūs turite sentimentų, bet ir mes turime, o tai svarbiau, negu jūsų sentimentai. Istorija? Jos nebėra. Ekonomika? Prisijunkite prie mūsų su visa savo Lietuva, tai gal ekonomiškai bus dar geriau... Na, žodžiu sakant, lietuvių jaustųsi prieš Lenkiją tokioje pačioje padėtyje, kaip šiandien mes visi jaučiamės prieš Maskvą. O tai yra blogas sprendimas.

Taigi štai mes daugelis dabar žiūrime į tuos lenkų-lietuvių santykius ir

galvojame: kaip jie atrodys, jeigu mes vėl pradėsime ant savo kojų stotis? Galimas dalykas, kad lenkai apie lietuvių galvoją štai kaip: "Jie dabar po visų tų bėdų džiaugsis, jeigu tik galės surinkti savo kaulus iš buvusio skeleto ir jau nebegalvos apie senas pretenzijas, paliks Vilnių ramybėje ir neerzins mūsų tuo klausimu. O mes iš savo pusės paliksime juos ramybėje, tarsi žino sau, tarsi tvarko, kaip nori... Jeigu norės, galės jie ir su mumis arčiau sueiti, ir bus tvarka ir taika..."

O lietuviai tikisi, kad lenkai po visų šių įvykių, tiek nukentėję nuo jėgos ir įvykių faktų politikos, revizijos savo pažiūrų į santykius su Lietuva Vilniaus byloje ir pripažins principą, panašų į tą, kuris sako "Kas Dievo Dievui, kas Cezario Cezariui", kitaip sakant, "Kas faktas, tai faktui, o kas teisė, tai teisei".

Ar lietuvių pusėje, tačiau, pažiūra į šio klausimo perspektyvas nei kiek nepasikeitė, palyginus su praeitimi? Būtu galima gana užtikrintai pasakyti, kad, kiek tai liečia patį principą, tai jis geruokiau pasikeitė negali. Bet kiek tai liečia pripažinimą lenkų egzistavimo Vilniuje faktą, tai galima pripažinti, kad lietuvių nuotikos šiuo atžvilgiu tikrai yra toli nuo tų nuotaičių, kurios vyravo anksčiau, abipusio "kulturkampio" metu. Jei lietuvių pajustų iš lenkų pusės laukiamą žastą, jie yra linkę nelikti skolingi. O ar tas žastas iš lenkų pusės galimas, tas lietuviams ligi šiol neaiškus, nes dabartiniuose santykiuose šiuo klausimu dar viešpatauja per daug neaiškumų...

(Pabaiga)

SPORTAS

VEDA ALGIRDAS BIELŠKUS

Olimpiada Helsinkyje

Olimpiados dėmesio centre buvo lengvosios atletikos — sporto karalienės varžybos. Dar nei vienoje ankščiau įvykusioje olimpiadoje nebuvo pasiekta tokių gerų pasekmių ir taip dėl jų varžomasi, kaip šioje. Iš 33 disciplinų vyrams ir moterims buvo pasiekti 26 nauji ir pakartoti 3 olimpiniai rekordai, iš kurių 10 naujų ir 1 pakartotas pasaulio rekordas!

Bendroje klasifikacijoje lengvojoje atletikoje nugalėtojai, ryškia persvara išėjo JAV-bės, laimėdamos net 15 aukso medalių. Pagal surinktų taškų skaičių pirmąją kraštą lengvojoje atletikoje pasiskirstė šia eile: 1) USA — 235, 2) SSSR — 127½, 3) Vokietija 57, 4) Anglija 56, 5) Čekoslovakija 51, 6) Australija 47, 7) Jamaica 39, 8) Vengrija 28, 9) Švedija 27, 10) Prancūzija 18.

LENGV. ATLETIKA VYRAMS

Vyrų klasėje iš 22 disciplinų pagerinta 19 ir pakartota 2 olimpiniai rekordai, iš kurių 6 pasaulio rekordai. Nauji pasaulio rekordai pasiekti šiose rungtynėse: 3000 m. klūtinis bėgimas — Horace ASCHENFELTER (USA) 8:45,4 min.; trišuolis — Adhemar DA SILVA (Brazilija) 16,22 m. (53'2.59"); kūjo metimas — Josef CSERMAK (Vengrija) 60,34 m. (197'11.67"); 50 km. ėjimas — DORDONI (Italija) 4:28:07,8 val.; 4x400 m. estafetė — Jamaica 3:03,9 min. ir dešimtkova — Robert MA-THIAS 7887 taškai.

Vyrų klasėje triumfavo amerikiečiai nušaudami net 14 aukso medalių. Taškais 6 pirmos vietos pasiskirstė šia tvarka: 1) USA 224; 2) SSSR 57; 3-4) Čekoslovakija ir Jamaica po 39; 5) Anglija 38 ir 6) Vokietija 30. Pirmąjį laimėjimą lenktynėse pasigėdavo tokių lengvosios atletikos galinių kaip Švedija ir Suomija. Trumpų nuotolių bėgimuose

Techniškos pasekmės. 100 m.: 1) Remigino (USA) 10,4 sek. (pakartotas olimpinis rekordas); 2) T. Baker (USA) 20,8 sek. (pakartotas olimpinis rekordas); 3) J. Gathers (USA) 20,8, 400 m.: 1) G. Rhoden (Jamaica) 45,9 sek. (naujas olimpinis rekordas); 2) H. McKenley (Jamaica) 45,9 sek. (pakartotas olimpinis rekordas); 3) O. Matson (USA) 46,8, 800 m.: 1) M. Whitfield (USA) 1:49,2 min. (pakartotas olimpinis rekordas); 2) Wint (Jamaica) 1:49,4; 3) Ulzheimer (Vokietija) 1:49,7.

1500 m.: 1) J. Barthel (Liuksemburgas) 3:45,2 min. (naujas olimpinis rekordas); 2) B. McMillen (USA) 3:45,2; 3) W. Lueg (Vokietija) 3:45,3, 5000 m.: 1) E. Zatopek (Čekoslovakija) 14:06,6 min. (naujas olimpinis rekordas); 2) A. Mimoun (Prancūzija) 14:07,4; 3) H. Schade (Vokietija) 14:08,6. 10000 m.: 1) E. Zatopek (Čekoslovakija) 29:17,0 min. (naujas olimpinis rekordas); 2) A. Mimoun (Prancūzija) 29:22,8; 3) A. Anufriev (SSSR) 29:42,2. Maratono bėgimas (4219 m.): 1) E. Zatopek (Čekoslovakija) 2:23:03,2 val. (naujas olimpinis rekordas); 2) R. Corono (Argentina) 2:25:35,0; 3) G. Janson (Švedija) 2:26:07,0.

110 m. klūtinis: 1) H. Dillard (USA) 13,7 sek. (naujas olimpinis rekordas); 2) J. Davis (USA) 13,7; 3) A. Barnard (USA) 14,1, 400 m. klūtinis: 1) Moore (USA) 50,8 sek. (naujas olimpinis rekordas); 2) Litujev (SSSR) 51,3; 3) Holland (Nauj. Zelandija) 52,2.

3000 m. klūtinis: 1) H. Aschenfelter (USA) 8:45,4 min. (naujas olimpinis rekordas); 2) V. Kazancev (SSSR) 8:51,6; 3) J. Disley (Anglija) 8:51,8.

1 tūlį: 1) Biffle (USA) 7,57 m. (24'10"); 2) Gourdin (USA) 7,53 (24'8,4"); 3) Foldesi (Vengrija) 7,30 m. 1 augštį: 1) W. Davis (USA) 2,04 m. (6'8,37"); (naujas olimpinis rekordas); 2) K. Weisner (USA) 2,01 m. (6'7,12"); 3) J. Conceicao (Brazilija) 1,98 m. (6'6"). Su kartimi: 1) R. Richards (USA) 4,55 m. (14'10,16") (naujas olimpinis rekordas); 2) Laz (USA) 4,50 m. (14'9,12"); 3) Lundberg (Švedija) 4,40 m. Trišuolis: 1) A. Da Silva (Brazilija) 16,22 m. (53'2,59") (naujas olimpinis rekordas); 2) L. Šarbakov (SSSR) 15,98 m. (52'5,14"); 3) A. Devonish (Venezuela) 15,53 m. (50'11,03").

Rutulys: 1) O'Brien (USA) 17,41 m. (57'1") (naujas olimpinis rekordas); 2) Hooper (USA) 17,38 m. (57"); 3) J. Fuchs (USA) 17,04 m. (55'10,5"). Diskas: 1) S. Iness (USA) 55,03 m. (180'5,85") (naujas olimpinis rekordas); 2) A. Consolini 53,80 m. (176'5,37"); 3) J. Dillon (USA) 53,31 m. (174'9,69"). Jietis: 1) Cy Young (USA) 73,78 m. (242'0,79") (naujas olimpinis rekordas); 2) B. Miller (USA) 72,50 m. (237'8,82"); 3) T. Hyttinen (Suomija) 71,98 m. (235'10,37"). Kūlo metimas: 1) J. Csermak (Vengrija) 60,38 m. (197'11,67") (naujas olimpinis rekordas); 2) K. Storch (Vokietija) 59,00 m. (193'1,36"); 3) I. Nemeth (Vengrija) 55,86 m. (186'5").

10 km. ėjimas: 1) J. Mikaelson (Švedija) 45:02,8 min. (naujas olimpinis rekordas); 2) F. Schwab

(Šveicarija) 45:41,0; 3) B. Junk (SSSR) 45:41,0. 50 km. ėjimas: 1) Dordoni (Italija) 4:28:07,8 val. (naujas olimpinis rekordas); 2) Dolexal (Čekoslovakija) 4:30:17,8; 3) Roka (Vengrija) 4:31:27,2.

4x100 m. estafetė: 1) USA (D. Smith, H. Dillard, L. Remigino ir A. Stanfield) 40,1 sek.; 2) SSSR 40,3; 3) Vengrija 40,5, 4x400 m. estafetė: 1) Jamaica (A. Wint, L. Laing, H. McKenley ir G. Rhoden) 3:03,9 min. (naujas olimpinis rekordas); 2) USA 3:04,0; 3) Vokietija 3:06,6.

Dešimtkova: 1) R. Mathias (USA) 7887 tašk. (naujas olimpinis rekordas); 2) M. Campbell (USA) 6975; 3) F. Simmons (USA) 6788; 4) V. Volkov (SSSR) 6674; 5) Hipp (Vokietija) 6559; 6) Widenfelt (Švedija) 6388.

Paskiri Mathias pasiekė rezultatai: 100 m.: 10,9 sek. — 948 taškai; 1 tūlį: 6,98 m. (22'10,8") — 779; rutulys: 15,30 m. (50'2,37") — 912; 1 augštį: 1,90 m. (6'2,81") — 900; 400 m.: 50,2 sek. — 828; 110 m. klūtinis: 14,7 sek. — 894; diskas: 46,91 m. (153'10,2") — 838; su kartimi: 4:00 m. (13'14,7") — 745; jietis: 59,25 m. (194'3,15") — 715 ir 1500 m.: 4:50,8 min. — 328.

LENGVOJI ATLETIKA MOTERIMS

Neblogiau už vyrus lengvojoje atletikoje pasirodė ir moterys iš 9 rungčių sumušdamos 7 ir pakartodamos 1 olimpinį rekordą, iš kurių 4 yra nauji ir 1 pakartotas pasaulio rekordas. Nauji pasaulio rekordai: 200 m. — Majorie JACKSON (Australija) 23,4 sek.; 80 m. klūtinis — Shirley STRICKLAND De La HUNTY (Australija) 10,8 sek.; rutulys — Galina ZYBINA (SSSR) 15,28 m. (50'1,56"); 4x100 m. estafetė — USA (M. Faggis, B. Jones, J. Morfreau ir C. Harmond) 45,9 sek. ir 100 m. bėgime M. Jackson (Australija) pakartoto pasaulio rekordą — 11,5 sek.

Nors Australija laimėjo 3 aukso medalius, o SSSR tik 2, tačiau dėl stipresnio pasirodymo visose rungtynėse SSSR išėjo ryškiai pirmąjį taškų skaičių. Daudame 6 daugiausia

taškų surinkusias valstybes: 1) SSSR 70,5; 2) Australija 42; 3) Vokietija 27; 4) Anglija 18; 5) Pietų Afrika 16 ir 6) Čekoslovakija 12.

Bėgimuose pirmavo australietės, tuo tarpu kai rusės visą savo stiprybę parodė mėtymuose. Geriausia pasirodžiusia lengvatlė tenka laikyti australietę M. Jackson, laimėjusią 2 aukso medalius. Netikėtas, bet pelnytas amerikietis laimėjimas estafetėje. Garsioji olandė F. Blankers-Koen dėl ligos turėjo iš varžybų pasitraukti.

Techniškos pasekmės. 100 m.: 1) M. Jackson (Australija) 11,5 sek. (pakartotas olimpinis rekordas); 2) M. Hasenjaeger (Pietų Afrika) 11,8; 3) S. Strickland de la Hunty (Australija) 11,9, 200 m.: 1) M. Jackson (Australija) 23,7 sek. (pusfinalyje 23,4 sek. — naujas olimpinis rekordas); 2) B. Brouwer (Olandija) 24,2; 3) N. Chnykina (SSSR) 24,2, 80 m. klūtinis: 1) S. Strickland de la Hunty (Australija) 10,9 sek. (pusfinalyje 10,8 sek. (naujas olimpinis rekordas); 2) M. Golubienaja (SSSR) 11,1; 3) M. Sander (Vokietija) 11,1, 4x100 m. estafetė: 1) USA 45,9 sek. (naujas olimpinis rekordas); 2) Vokietija 45,9; 3) Anglija 46,2.

1 tūlį: 1) Y. Williams (Nauj. Zelandija) 6,24 m. (20'5,66") (naujas olimpinis rekordas); 2) A. Čudina (SSSR) 6,14 m. (20'1,73"); 3) E. Cawley (Anglija) 5,92 m. (19'5"). 1 augštį: 1) E. Brand (Pietų Afrika) 1,67 m. (5'5,75"); 2) S. Lerwill (Anglija) 1,65 m. (5'4,87"); 3) A. Čudina (SSSR) 1,635 (5'4,32").

Rutulys: 1) G. Zybyna (SSSR) 15,20 m. (50'1,56") (naujas olimpinis rekordas); 2) M. Werner (Vokietija) 14,57 m. (47'9,64"); 3) K. Točenova (SSSR) 14,44 m. (47'6,84"). Diskas: 1) N. Romaškova (SSSR) 51,42 m. (168'7,25") (naujas olimpinis rekordas); 2) E. Bagranceva (SSSR) 47,12 m. (154'6"); 3) N. Dumbadze (SSSR) 46,27 m. (151'8,75"). Jietis: 1) D. Zatopekova (Čekoslovakija) 50,47 m. (165'7,05") (naujas olimpinis rekordas); 2) A. Čudina 50,04 m. (164'0,93") 3) E. Goršakova (SSSR) 49,79 m. (163'3,15").

A. B.

Nobelio premijos laureatas Pear Lagerkvist

EMILIS SKUJENIEKAS

Iš penkių, kasmet skiriamų Nobelio premijų, plačioji visuomenė daugiau domisi literatūros premija. Spauda kasmet mini kelis kandidatus. O švedijos akademijai, kuriai tenka pasirinkti tinkamiausį, tai iš tikrųjų lengva. Savo laiku apėiti tokie literatūros milžinai, kaip Ibsenas, Strindbergas, Levas Tolstojus, nekalbant jau apie mažesniųjų — tame skaičiuje ir Baltijos — tautų šios premijos tikrai vertus rašytojus. Užtat premijas kartais gavę, palyginti, nežymūs, bent jos tikrai vertus rašytojai. K. a. prancūzas Sully-Prudhomme (1901 m. — pirmoji premija), italė Gazzia Deledda (1926), amerikietė Pearl Buck (1938) ir čilietė Gabriela Mistral (1945). Taip ir 1951 m. akademija pasirinkusi laureatą iš savo tarpo — Pear Lagerkvist. Tai iš eilės ketvirtas švedas, kuriam atiteko ši garbė po Selmos Lagerlef (1909), Vernerio af Heidenstamma (1916) ir Axelio Karlfeld (1931).

Geležinkelio tarnautojo sūnus Pear Lagerkvist gimęs 1891 m. gegužės mėn. 23 d. mažame pietinės švedijos miestelyje Vekschee, ten pat baigęs gimnaziją, jaunystėje persirgęs tuberkulioze. Lirika rašyti pradėjęs 20 metų amžiaus. Paskui buvęs teatro ir knygų recenzentas laikraščiuose. Apkeliavęs Prancūziją, Italiją, Šiaurės Afriką, Palestiną. Visus 40 savo veiklos metus jis praleidęs tyliaiame darbe, vengdamas stoti prieš publiką ir stovėdamas nuošaliai literatūriniam ginčiam ir polemikoms. Lagerkvist rašęs lirika, dramą ir prozą. Jo knygų gana daug, bet jos nedidelės: 7-8 lirkos rinkiniai, apie 10 dramų, koks tuzinas prozos rinkinių. Pastaruosiuose randami eilėraščių prozoje, novelės ir legendos arba padavimai. Kai kuriuos ilgesnius prozos kūrinius būtų galima pavadinti ir romanais, tačiau pats autorius vengia duoti jiems bet kurią klasifikaciją.

L. labai rimtas, pesimistiškai nusiteikęs rašytojas su stiprių liriku talentu. Jo minčių ir jausmų amplituda siauroka, užtat nepaprastai nuoseklus. Jo nepatraukia nei spalvos, nei garsai, nei fabulos, nei

kompozicija, bet beveik vien pajautimai ir išvados. Jo paprastoji forma — tai praplesta legenda, kurioje tačiau niekur nerandama švediško poezijos. Kitais žodžiais tariant, tai tikras tarptautinis rašytojas, priklausančs visai žmonijai. L. artimas ekspresionizmui, tokiu, kaip jis buvo pradžioje, apie Pirmą Pasaulinį karą ir po jo. Jis nuosaikus formoje ir savo kūrinių pagrindas deda etines problemas.

Žvilgsnį į jo kūrybą suteikia jo autobiografija. Svečiuose pas tikrenybę. Ten vaizduojama didelė, aprūkęs geležinkelio stotis, virs restorano butas daugiavalkė geležinkelio tarnautojo šeima. Vaikai kaip musės apspitę langus ir stebi pro juos prabėgančią gyvenimą ir žmones. Mažasis Andriukas visuomet liūdnas, laikosi nuošaliai. Kartą jam smelyje bekasant duobutę, restorano šeimininkas sako: jei vaikas kasa duobę, tai tuose namuose kas nors turi mirti. Vaikas įgana kankinantį, baugų klausimą — kuris mirs? Šis klausimas jau nebeduoda jam ramybės nei dieną, nei naktį ir įvaro begalinę mirties baime. Kuriam laikui apsigyvenęs pas senelius, vaikas visą laiką galvoja, kad tai senis žmonės ir greit turės mirti. Senelė miršta vėžio liga, ir jos laidotuvės Andriukui virsta neįsivaizduojamu pergyvenimu. Senieji žmonės savo baimėje nuo mirties randa nusiramimą savo tikėjime Dieviu, bet Andriukas, kiek paūgėjęs, jau nustoja ir šio tikėjimo. Prasideda Pirmas Pasaulinis karas su savo baisenybėmis ir „palieka“ vaikui baugų įspūdį. Jo vienintėlis, nenumaldomas noras — pasilikti gyvam. Šioji baimė tai ir sudaro L. pirmųjų kūrinių pagrindinį motyvą (lirkos rinkinys Baimė — 1916, drama Nematomasis — 1923).

Jo akimis žiūrint, gyvenimas pilnas kančių, skausmo ir pikto įvairiuose pavidaluose. L. mintis nepaliaujamai stengiasi šią problemą išnairlioti. 1924 m. pasirodo jo legendos Sagos apie piktybę, kuriose jis, dažniausiai su dideliu pasisekimu, nagrinėja

piktybės problemas. Ten jis ga-pa-giminingas eksistencialistams ir kitiems mūsų dienų rašytojams — Moriac'ui, Faulkner'ui, Sartre'ui, Camus.

Dramoje Karalius (1932) L. nagrinėjo galios problemą, pridedamas išvados, kad kiekviena galia yra iš pikto ir galia organiška surišta su piktu. Savo laiku L. simpatizavo komunistams, bet šios simpatijos pamažu išnyko. Tačiau didžiausį pasipiktinimą jame sukelia hitlerininkai, ir tą jis pareiškęs savo kūrinijje Budelis. Ten viduramžių budelis su kirviu už juostos smūklėje girtuokliams giriiasi savo darbu ir jo didele reikšme. Dekoracija keičiasi — pasirodo moderniškas naktinis baras, kur šoka ir lėbavauja visuomenės aukščiausi sluogsniai. Bet ir ten kalbama tikrai apie karus, žmogų žūdystes, prievartą, ir čia gana profesionalų budelių, kurie savo darbą laiko pačiu svarbiausiu. Ir ten pasirodo tradicinis budelis su Kaino ženklu kaktoje ir kirviu rankoje. Jis giriiasi nukryžiuojęs Kristų, nes tas nepajėgęs išgelbėti žmonių. Jis didžiuojasi esąs galingesnis už tikrąjį Kristų — nemirtingas, amžinas, vien tik jis galįs išgelbėti žmonių nuo gyvenimo. Savo darbą jis baigsis tik tada, kai paskutinis žmogus būsiąs užmuštas. Šis kūrinyje kupinas nepaprastos ekspresijos ir gilaus sarkazmo.

Vienas apimtini didžiausių L. kūrinių — tai romanas — legenda Neužauga (1947). Renesanso laikų Italijoje tūlam kunigaikščiai tarnauja neužauga, kuris bando daryti viską, kas tais laikais buvo pripažinta geru. Jis parodo ištikimybę, didvyriškumą, tačiau viskas, ką jis padaro, virsta smulkesniu, o dažnai ir stambesniu blogumu, užtat kad pats neužauga mažavertis žmogus. Pagrindinė mintis — visas blogumas kyla iš mažavertių žmonių.

Daug dėmesio L. skiria taip vadinamam mažajam žmogui, įsiskodamas jame vertybių. Ten Dievo keliaujantis agentas — pasigailėtinis religinių brošiūrų platintojas, ten Jonas Išganyto-

jas — menko proto žmogelis, kuris neva apsiima išganytojo pareigas, ten istorijos rašytojas — grafomanas, kuris užrašinėja įvairius mažos svarbos miestelio įvykius. Bet visi šie personažai domina L. tikrai kaip figūros, per kurias reiškia savo išpažinimus.

L. galima pripažinti giliai religingu fanatiku, kuris tačiau netiki į Dievą. Jis netekęs tikėjimo, bet trokšta atnaujinto Dievo.

Tačiau jau pastarieji kūriniai rodo, kad L. pradėjęs „atsivertti“. Juose pasirodo ir šviesesni rožai. Ant savo tematiškų tam-savos fono jis iškelia šviesų žibintą — meilę, žmoniškąją meilę. Dramatinis kūrinyš Gudrybės akmuo (1947) ryškiausiai parodo, kad iš žmonių dar galima tikėtis ko nors gero, kad meilę galingesnė už galią, išmintį ir turta.

Atrodo, kad po tokio „atsivertimo“ L. galės žmoniškiau ir labiau suprantančiai prisiliesti tokio žmogaus likimui, kuris pasmerktas klaidžioti tamsybėje.

Tai verčia manyti jo naujausius ir bene žymiausius kūrinyš — apokrifinė legenda Barabas (1950), kur vaizduojami įvykiai, besivystą lygiagrečiai Biblijoje aprašytiems.

Kaino, Judos Iškaizoto ir kitų piktadarių problemas pasaulinėje literatūroje nagrinėtos ne kartą. Tačiau dar niekas nepa-lie-tė Barabo, to plėšiko ir žmogų, kuris pagal seną paprotį Velykų proga paleistas, o jo vieton nukryžiuotas Kristus. Naujas įstatymas jo daugiau nebemini. Užtat L. savo legendoje pasinaudoja šia dar nepa-lie-ta tematika ir stengiasi parodyti žmogų, kurį visą savo gyvenimą klaidžioja, tamsoje. Ir joje miršta, kurio prigimtis galingesnė už pasąmonėje bręsan-tą šviesos ir harmonijos trūk-kimą. Kūrinyš, kurio turinio čia plačiau nenagrinėsiu, nes jis jau prieinamas ir lietuviškam skaitytojui, parašytas didele jėga ir ekspresija. Jis ne tiek teikia skaitytojui fabulą, kiek nagrinėja amžinąsias žmonių problemas. Autoriaus tikslas, kaip jis pats sykį reikšmingai pasisakęs, — suprasti ir parodyti blogybę kitiems, kad jų gy-

viavimo dalis išvyko laivu ap-ron-te, Kanadoje, buvo suvažiavęs lietuvių protestantų jauni-mas. Suvažiavo iš įvairių Ame-rikos ir Kanados vietų, siekiant Oregon valstybės prie pacifiko vandenyno, Albertos provinciją Kanados Vakaruose, Pensylva-niją Amerikos rytuose ir Mont-realį prie St. Laurencio upės.

Torontiečiai visus svečius su-tiko labai nuširdžiai, aprūpino nakvynėmis ir dar tą patį va-karą surengė visiems iš įvairių krypčių atvykusiems susipažini-mo arbatėlę.

Antrą dieną iš ryto, šeštadie-nį, prasidėjo suvažiavimo pro-grama. Prieš pietus ėjo trumpas idėjinio turinio paskaitos. Re-formatų kunigas Dilyš kalbėjo apie okumeninį tai yra tarpbaž-nytinį judėjimą tautinėje ir tarptautinėje plotmėje, istorikas Naubūras apie protestantizmą Mažonoje Lietuvoje ir evangelikų liuterionių kunigas M. Preikšai-tis apie Kristijoną Donelaičių kaip kunigą ir poetą.

Tuo po pietų didesnė suva-

venimo kova kiek palengvėtu. Nes šią kovą kiekvienas pats turi iškovoti iš naujo.

Lagerkvisto Barabas miršta nukryžiuotas tamsoje ir vienas, nors jo gyvenime kartas nuo karto tuvo įsi-kverbęs amžino-sios šviesos spindulys. Jis netu-rėjo tikėjimo ir aiškaus tikslų, dėl kurio būtų verta mirti, taip, kaip tai padarė jo likimo bend-ras Sahakas, jo buvusi meilužė Kikialupė ir kiti krikščionys. Jis nepajėgė sukilti prieš tą tam-są, iš kurios jis buvo kilęs, kuri buvo jį užgulus per visą gyve-nimą ir kurio jis turėjo grįžti — vienas ir neišganytas. Tokiam likimui pasmerktas ir mūsų die-nų žmogus, kuriam išimtas iš po kojų pamatas, atimtas tikėji-mas šviesai ir sumaišytos gero ir blogo savokos.

Šias visuomet aktualias žmo-nijos problemas L. gvildena savo kūryboje, užtat ne vien No-belio premija, bet ir jo darbas pakelia šį neperdaugiausiai ži-nomą rašytoją į pasaulio pirmų-jų autorių eilės. Užtat ypač svei-kintinas Barabo vertimas lietu-viškai, kurį perskaitęs nesigai-lės nė vienas rimtas skaitytojas.

Jaunimo suvažiavimas Toronte

Jaunimo dalis išvyko laivu ap-ron-te, Kanadoje, buvo suvažiavęs lietuvių protestantų jauni-mas. Suvažiavo iš įvairių Ame-rikos ir Kanados vietų, siekiant Oregon valstybės prie pacifiko vandenyno, Albertos provinciją Kanados Vakaruose, Pensylva-niją Amerikos rytuose ir Mont-realį prie St. Laurencio upės.

Torontiečiai visus svečius su-tiko labai nuširdžiai, aprūpino nakvynėmis ir dar tą patį va-karą surengė visiems iš įvairių krypčių atvykusiems susipažini-mo arbatėlę.

Antrą dieną iš ryto, šeštadie-nį, prasidėjo suvažiavimo pro-grama. Prieš pietus ėjo trumpas idėjinio turinio paskaitos. Re-formatų kunigas Dilyš kalbėjo apie okumeninį tai yra tarpbaž-nytinį judėjimą tautinėje ir tarptautinėje plotmėje, istorikas Naubūras apie protestantizmą Mažonoje Lietuvoje ir evangelikų liuterionių kunigas M. Preikšai-tis apie Kristijoną Donelaičių kaip kunigą ir poetą.

Tuo po pietų didesnė suva-

kiti pasiliko išklausti Dr. M. Anyso paskaitos tremties gyve-nimo aktualijomis.

Sekmadienį, Pabaltiečių baž-nyčioje buvo atlaikytos iškil-mingos pamaldos su šventa va-kariene. Pamaldose dalyvavo chicagiečių choras, vedamas M. Lacyčio, ir ponis Preikšaitienė solo. Į pamaldas atsilankė gau-sybė žmonių. Jos buvo praves-tos bendrai evang. reformatų kunigo Dilio ir evang. liut. ku-nigų M. Preikšaičio ir A. Trakio. Šis suvažiavimas buvo antra-mis išėivijoje. Prie jo pasisekimo ypačiai prisidėjo Toronte gyve-nantieji lietuviai protestantai su M. Ycu ir inž. Preikšaičiu prie-šakyje. Prisidėjo ir chacagiečiai su Albrechtu ir A. Vėliumu priešakyje. O taip pat eilė kitų geros valios žmonių, kuriuos vi-sus suminėti užimty daug vietos. Suvažiavimą organizavo kunigas A. Trakis.

Dalyvaavęs

Patark ir kaimynui,
kad prenumeruotų

D I R V A

AR JAU SKAITETE

BARABA

Šitas pulkus švedo Paer Lagerkvist veiklas laimėjo 1951 m. Nobelio literatūros premiją. Jis išverstas į visas kultūringąsias kalbas, visi juo grožisi, visi jį kome-tuoja. Susidomėkite, ir neapsivilsite.

Knyga turi 212 psl., kaina 2.25 dol.

Rašykite: TERRA, 946 W. 31 Place, Chicago 8, Ill.

Kam Nepriklausoma Lietuva yra tikslas, visi skaito

NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ

NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ leidžia Kanados Lie-tuvių Centro Taryba, apjungianti įvairių politinių pažiūrų bei partijų ir visokių religinių bei nereliginių įsitikinimų lietuvių bendrų tikslų: Lietuvių tautos progresas ir Lie-tuvos Nepriklausomybė.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA sprendžia neišspręs-tus Lietuvos ateities klausimus bei aktualias problemas, daugiausia rašo apie gyvenimo ir įsikūrimo sąlygas Kanadoje ir kituose kraštuose.

N. L-VOS kaina: Kanadoje \$5.00, visoje Amerikoje \$5.00 ir kitur \$6.00.

Adresas: NEPRIKLAUSOMA LIETUVA, 7722 Ge-orge St., Ville Lasalle, Montreal, P. Q., Canada.

Naujai atvykę "N. L." gauna bargan ligi uždirba.

BARABAS

ISTRAUKA IS PEAR LAGERKVIST "BARABAS"

Kai gubernatorius pasitraukė iš savo tarnybos ir grįžo į Romą praleisti likusią gyvenimo dalį, jis buvo susikro-vęs tiek turtu, kiek nė vienas jo pirma-takų saloje, bet tuo pat metu, valdyda-mas kasyklas ir visą sritį, jis davė val-sybei ligi tol negirdėtą pelną. Nesuskai-toma daugybė prižiūrėtojų ir vergų va-rovų savo pareigingumu, atsidavimu ir, gal būt, savo žiaurumu prisidėjo prie šio pasisekimo. Jų dėka buvo galima gerai išnaudoti gamtos turtus ir iščiulp-ti gyventojų ir vergų jėgas iki kraštu-tinumo. Bet jis pats nebuvo žiaurus. Žiaurus buvo tik jo valdžios įstatymai, ne jis pats. Jei kas nors kaltino jį žiau-rumu, tai darė tik iš nežinojimo, jo ge-rai nepažindamas. Ir beveik visi jo ne-pažino, jis buvo pusiau mitinė asme-nybė. Tūkstančiai užgimti žmonių ka-syklų urvuose ir prie savo žagrų sau-lėtuose laukuose lengviau atsiduso, iš-girdę, kad jis nori pasitraukti, klaidin-gai tikėdamiesi, kad naujasis valdovas bus geresnis. Gubernatorius pats ap-leido gražiąją salą nuliūdes ir apgai-lestaudamas. Čia jis jautėsi labai gerai.

Ypač jis gerai žinojo, kad jis pa-sigęs darbo, nes buvo tvirtas ir darbš-tus vyras. Bet jis buvo ir aukštos kul-tūros žmogus ir dėl to jis su malonumu

žvelgė pirmyn, galvodamas apie tas galimybes, kurias Roma teikė išpuikin-tam gyvenimui ir bendravimui su išsi-lavinusiais, sau lygiais žmonėmis. Išė-damasis patogioj atlašioj kėdėj laivo užpakaly, jis galvojo apie tai su dide-liu malonumu.

Jis pasiėmė su savim vergų, žino-damas, kad jie pravers jo paties rei-kalams, tarp jų ir Barabą. Beje, jis įtraukė Barabą į sarašą daugiau iš-ūzojautos ir gallesčio, nes tokio am-žiaus vergas mažai bebūvo naudingas. Jam patiko šis simpatiškas ir protingas vergas, paklusniai leidęs išbraukti jo Dievo vardą, ir jis nusprendė jį pasi-imti. Niekas negalėjo patikėti, kad Ba-rabo viešpats toks rūpestingas ir ne-užmaršus.

Kelionė ramioje jūroje užtruko il-giau, negu paprastai, bet po kelių sa-vačių irklavimo laivas su kruvinais galerių vergais įslinko į Ostijos uostą. Gubernatorius jau kitą dieną buvo Ro-moj, o už poros dienų — ir jo palydo-vai su daiktai ir visu turta.

Rūmai, kuriuos jis buvo pavadęs nupirkti, buvo gražiausioj vietoj ir pa-čioj miesto širdy. Jie buvo kelių aukštų, vidus klotas įvairiaspalviu marmuru ir įrengtas labai prabangiai. Barabas, ku-

ris kaip ir kiti vergai gyveno rūmų rū-sy, kad ir nedaug ką buvo matęs savo gyvenime, suprato, jog tai labai ištai-gingi ir puošnūs namai. Jam tai buvo visiškai nesvarbu. Jam davė lengvą, įvairų darbą. Kiekvieną rytą jis su ke-liais vergais vykdavo su virtuvės šeimininku, išdidžiu paleistiniu, ir turgų apsipirkti. Šitaip jis pakankamai gerai susipažino su miestu.

Gal būt, negalima sakyti, kad jis iš tikrųjų su juo susipažino. Miestas tik slinkdavo jam pro akis, kaip atrodė, nesukeldamas susidomėjimo. Grūdantis tarp minios siaurose gatvėse arba vaik-stant triukšmingose turgavietėse, kur būdavo tiek susigrūdusių žmonių, kad būdavo sunku ir prasiskverbti, viskas jam atrodėdavo kažkaip svetima ir kaip per miglą. Milžiniškas ir triukšmingas pasaulio miestas iš tikrųjų jam niekad netapo tikrove, ir vaikščiojant po jį, jo mintys būdavo kaž kur kitur. Vyras ir moterys iš visų kraštų ir visokių ra-sių maišėsi kur kam pakliuvo. Kiekvienas, tik ne Barabas, atrodė, būtų žavėjęsis šia kunkuliuojančia minia, tuo turtingumu ir puošnumu, tais mil-žiniškais pastatais ir nesuskaitomomis maldyklos visais visokiais pasaulio dievams, į kurias vergai nešdavo didikus blizgančiuose paauksuotuose neštuvuose pagarbinti savąjį dievą, nu-sibodus vaikščioti prabanginėse Via Sacra krautuvėse arba gulinėti patogio-se maldynėse. Visų akyse būtų visa tai džiuginančiai atsispindėję. Bet Barabo

akyse niekas neatsispindėjo, gal būt, jos buvo per giliai įdubusios, ir viskas, ką jos matė, rodėsi, kaip slenką pro šalį dėmesio neverti dalykai. Ne, šis pasaulis jo nei kiek nedomino. Jam viskas buvo vistiek. Taip bent jis pats sau galvojo.

Bet vargu, ar viskas jam buvo vis-tiek, kaip jis sau tikėjo. Nes juk jis ne-kentė šito pasaulio.

Tarp dalykų, kurie jam atrodė to-kie netikri, buvo ir tos dažnos procesi-jos, traukiančios miesto gatvėmis su savo kunigais, tikinčiaisiais ir švento-mis karūnomis. Jam, neturinčiam die-vo, reikėjo keistai jaustis, nuolat tai sutinkant ir traukiantis iš kelio. Jis spausdavosi prie namų sienų ir lydėda-vo jas vogčiomis, paslėptu žvilgsniu. Vieną kartą jis net nusekė paskui tokią procesiją į nuostabią maldyklą, kokios jis niekad nebuvo matęs. Įėjęs į vidų, jis sustojo, kaip ir visi kiti, prieš pa-veikslą, vaizduojantį motiną su kūdi-kliu glėby, ir kai jis paklausė, kas tie vaizduojamieji, jie atsakė, kad tai esan-ti visų palaimintojų Isis su savo vaiku Horus. Bet netrukus jie ėmė šnairuoti į jį su nepasitikejimu, pamatę tokį, ku-ris nežinojo Šventosios Motinos vardo. Prieš maldyklos vartų sargas išvarė jį laukan, ir prie varinių vartų dar pa-darė paslaptinius ženklus, kad apsau-gotų nuo jo save ir savo maldyklą. Gal būt, jis pamatė, kad Barabas buvo pra-dėtas ir pagimdytas neapykantoj dan-

gaus ir žemės sutvėrimų, neapykantoj dangaus ir žemės Sutvėrėjo.

Randui paaky paraudonavus iki kraujo spalvos, paslėptų nuožmių akių žvilgsniui drebant, kaip strimės smai-galiui, Barabas pasileido į gatvę, o iš čia visokiomis visokiausiomis gatvėmis ir gatvelėmis. Eik iš čia, praeiktasis! Jis paklydo ir visiškai nebesuvokė, kur esąs, o kai pagaliau surado namus, liko vos nenubaustas. Jie tik nedrįso, nes žinojo, kad namų ponas buvo jam pa-lankus. O, be to, jie patikėjo jo miglotu pasiaiškinimu, kad jis buvo paklydęs vis dar labai svetimame mieste. Jis įlindo į savo kampat vergų rūsy ir, at-sigules tamsoj, jautė, kaip išbrauktasis "Christos Iesus" degino, lyg žarija, jo besikilnojančią krūtinę.

Tą naktį jis sapnavo, kad jis buvo prirakintas prie vergo, gulincio šalia ir besimeldžiančio, kurio tačiau jis nega-lėjo matyti.

— Už ką tu meldies? — jis pa-klausė. — Kas iš tavo maldų?

— Meldžiوسي už tave, — atsakė vergas tamsoj gerai pažįstamu balsu. Jis gulėjo dar ramiau, kad netrukdytų jam melstis, ir juto, kaip jo akys apsi-pylė ašaromis. Pabudęs jis ėmė grai-bytis aplinkui grandinė, bet jos nebu-vo, nebuvo nė vergo. Jis nebuvo su nie-kuo surištas. Su nieku visame pasau-lyje.

(Bus daugiau)

Skautės stovykla Camp Kirby

CONSULATE GENERAL OF
LITHUANIA
41 West 82nd Street
New York 24, N. Y.

Ar pažįsti šį kraštą

Nuo lietuvaitės ligi mažosios japonų geišos

Ir dar apie Chicago?

Taip, šį kartą dar paliesime miesto tarptautinį pobūdį, įvairias tautybes, kurios atvykusios į Naująjį Pasaulį pasiekė šį didmiestį prie Michigan ežero krantų ir... buvo milžino suvirškin-tos.

Įvairiomis kalbomis kalbą emigrantai suteikė miestui savotišką atspalvį, bet nesugebėjo Chicago atimti jos Amerikos vid. Vakarų veido. Šiuo atveju miestas skirtingas nuo New Yorko, kuriam ateiviai sugebėjo suteikti ir savotišką tarptautinio miesto atspalvį.

Nemažiau kaip ketvirtadalį miesto gyventojų sudaro iš Europos ir kitų kontinentų atkeliavę ateiviai. Jei lietuvių priskaitoma ligi 100,000 ir tai neabejotinai didžiausia lietuvių metropolija Amerikos kontinente, ir iš viso pasauly, tai būtų klaidinga manyti, kad kitų tautybių ir rasių žmonių Chicagoje būtų mažiau. Jau minėta, kad negrįšame mieste bus apie milijoną ir jų skaičius nuolat auga. Daugiau kaip lietuvių čia yra lenkų (ligi 500.000) ir airių — 300.000.

O dabar pažvelgus į įvairių tautybių mišinį, lengvai suprasiame posakį, kad tiek New York, tiek Chicagoje, iš dalies ir kituose JAV miestuose, galima lengvai padaryti kelionę aplink pasaulį, prisizūrenti įvairių tautybių papročius ir užkūsti gerai pagamintų europietiškių ir aziatų valgių jų įrengtose valgyklose ir restoranuose.

Norite įsigyti arabiskųjų kilimų? — Juos galėsite gauti iš tikrų arabų rankų. Jie čia pasižymi juodos kavos pamėgimu ir kortavimu, tačiau haremų nėra įsirengę. Čekų čia rasime daugiau kaip kitame kuriame pasaulio mieste (be Prahos). Jų penktadalis, gyvenančių JAV, įsikūręs šiame "Vėjuotame mieste" ir jie čia žinomi jau šimtais metų. Turėjo ir savo tautybės burmistrą milijonierių — A. Cermakų, kurio vardu pavadinta viena svarbesnių gatvių. Bent šešių kvadr. mylių plote yra išsidriekiusi jų "mažoji Praha". Ir lenkai pradėjo į čia plaukti prieš visą šimtą metų ir šio amžiaus pradžioje jie jau sudarė nemažą pajėgą... Kaip ir lietuviai su čekais, taip ir lenkai Chicagoje sudaro didžiausią savo koloniją Amerikoje. Jie sugebėjo prisiskverbtį į prekybą, pramonę ir net valdžios vietas bei biznį. O šeštadienį vakarais, anot amerikiečių žurnalisto, jų 100,000 apsišviečia šventiškai ir... pasineria karčiamose. Tais atvejais policininkai turi daug darbo juos renkant į dabokles, o daktarai su žaidimų aptvartymu. Jaunos, paprastai gražios lenkaitės mėgsta šeštadieniais nueiti pasižiūrėti filmų, vėliau gi atsiduria baruose, geria ir... būna dažnai surenkamos. Nedaug atsisiras baltųjų rusų šiame mieste, bet dažnas jų jums pasigirs būvęs augstas. Romanovų karininkas ar šiaip didikas — šiuo metu jis kelneris ar lifto patarnautojas.

Daugiau už slavų tautybių ateivius šiam miestui ir jo augimui reikšmės turėjo vokiečiai. Jų pirmasis Chicagoje atsirado 1837 m., o prieš pirmąjį karą mieste, sakoma, vokiečių gyveno daugiau kaip kitur, išskyrus Berlyną. Jų įtaka buvo pastebima ne tik pramonėje, bet ir politikoje, auklėjime, socialiniame gyvenime, net ir nusikaltimų pasauly. Mėšos pakavimas ir alaus daryklos — tai dvi šakos, kur iš dalies dar ir dabar neapsieinama be vokiečių. Nors vokiečių Chicagoje daugiau kaip

New Yorke, jie čia neturi tokios vienalytės kolonijos ir yra labiau išsidriakę po miestą.

Ne visi gal žino, kad seniausia graikų kolonija taip pat Chicagoje. Jų čia rasime nemažiau kaip 75,000 ir daugelis jų turtingi žmonės. Jie ne tik prekiauja vaisiais, saldumynais, importuoja alyvą ir vyną, bet aktyviai reikišiasi ir lošimų pasauly, bendradarbiauja su italais gambleiriais ir tas jų pasinešimas į lošimus iš dalies amerikiečių aiškinamas moterų stoka. Mat, jų ateivių masę daugiausia sudarė vyrai.

Italai iš pažiūros žmonės, kurie taikingai nusiteikę valgo savo spaghetti, geria raudoną vyną ir dainuoja "O sole mio". Amerikos miestuose, kuriuose italai sudaro reikšmingą gyventojų masę, yra ir vargingesnių, tačiau šiaip italai yra virte, šalia žydų, pačia apskriausia, net įžiliausia ateivių grupe, sugebėjusia prisiskverbtį į pramonę, prekybą, net pačias augščiausias administracijas vietas (pvz. New Yorko burmistras) ir paimti iš savo rankas viso padugnių pasaulio vadovavimą. Ir patys amerikiečiai pripažįsta, kad italai sugebėjo okupuoti jų didžiulius miestus. Panašus ir žydų vaidmuo. Jie Chicagoje, pradžioje, turėjo savo Ghetto, vėliau kūrėsi įvairiose miesto dalyse. Turtingesnieji susibūrė šiaurinės dalies pakraščiuose, visi kiti suitelė vakarinėje ir kt. miesto dalyse. Košer valgyklas su užrašais "Wilno" ir pan. lengvai galima pamatyti Roosevelt Rd. ir vakarus nuo miesto centro. Žydų kvartaluose atsidūręs praeivis prisimins ir Vilniaus gatveles su įprastais "jarmulkų" vaizdais.

Visos jau paminėtos tautybės, žinoma, dar neatstovauja visos Europos. Šalia jų rasime dar švedų, vengrų, prancūzų jau smulkesnes kolonijas, kurios savo restoranais, tautiniais valgiais ar gėrimais sugebe turistus pvz. už lietuvių daugiau pritraukti. Apie latvius ar suomičius iš viso neteko girdėti.

Ne tik Europos tautos, su savo papročiais, tradicijomis ir skirtingomis kalbomis įsikūrė Michigan pakrantėse. Miestui spalvingą vaizdą teikia ir Rytai. Paimkime tokius Filipinus — jų atstovų mieste priskaitoma net 10,000. Jų tarpe vos 30 moterų. Daugelį metų jų įvažiavimas į kraštą buvo nelegalus. Dabar jie laikomi gerai įsikūrusiais ir jie dirba ne tik plaudami lėkštes restoranuose, bet jų pavardes pamatysime ir daktarų, advokatų, net mokslo vyrų sąrašuose.

Kinų gali būti Chicagoje ligi 10,000, tačiau tikras jų skaičius šeštadieniais nueiti pasižiūrėti filmų, vėliau gi atsiduria baruose, geria ir... būna dažnai surenkamos. Nedaug atsisiras baltųjų rusų šiame mieste, bet dažnas jų jums pasigirs būvęs augstas. Romanovų karininkas ar šiaip didikas — šiuo metu jis kelneris ar lifto patarnautojas.

Daugiau už slavų tautybių ateivius šiam miestui ir jo augimui reikšmės turėjo vokiečiai. Jų pirmasis Chicagoje atsirado 1837 m., o prieš pirmąjį karą mieste, sakoma, vokiečių gyveno daugiau kaip kitur, išskyrus Berlyną. Jų įtaka buvo pastebima ne tik pramonėje, bet ir politikoje, auklėjime, socialiniame gyvenime, net ir nusikaltimų pasauly. Mėšos pakavimas ir alaus daryklos — tai dvi šakos, kur iš dalies dar ir dabar neapsieinama be vokiečių. Nors vokiečių Chicagoje daugiau kaip

Chicagoje tikrų japonų atsiras

nemažiau kaip 20,000 ir tai pati jauniausia miesto ateivių kolonija. Jos atsiradimas siejasi su pastaruoju karu ir netolerancijos reiškiniais, kurių prisiminimas neteikia malonumo amerikiečiams. Tai laikai po Pearl Harbor puolimo, kai 1941 m. gen. DeWitt įsakymu 100,000 amerikiečių, japonų tautybės gyventojų, buvo surinkta, išguita iš jų darbų ir prez. Rooseveltui pritarant uždaryta į koncentracines stovyklas kalnuotose Montana, Idaho, Wyoming ir Colorado valstybėse. Tai buvo ramūs japonai iš Kalifornijos ir kitų šiaurės vakarų valstybių. 1942-43 m. pradėjus japonus paleisti iš stovyklų ir jiems uždraudus grįžti į Kaliforniją, jų tūkstamčiai pasuko rytų, Chicago kryptimi. Tai daugiausia antrosios kartos, vad. nisei japonai (gimę ir išauklėti JAV). Nors vėliau ir leista jiems kurtis vėl saulėtose Pacifiko pakraščiuose, bet didelė dalis liko Chicagoje. Be kelių išsišokusių jie šiame mieste rado daugiau tolerancijos, mieliai buvo priimti kinų ir greitai suaugo su miesto ateivių mase. Jie rado darbo viešbučiuose, restoranuose, ligoninėse, įkūrė ir savo per 50 restoranų. Šiuo metu, kaip ir visi Rytų kraštų atstovai japonai mėgsta lošimų meną, (o juk gamblersystė yra viena didžiausių miesto pramoninių...), gerai auklėja savo jaunimą (jokių nusikaltimų), teikia gražų pavyzdį kitoms tautybėms ir iš viso sudaro vieną simpatiškausią koloniją.

Tokia yra Chicago: vėjų, nešvaros, skerdžių kvapų, nusikaltimų ir drauge didelių užsimojimų technikos ir mokslo pasauly, didelių plotų, milžiniško masto prekybos, pramonės, su viso pasaulio kalbomis, papročiais ir juos atstovaujančių tautų geromis ir blogomis pusėmis dvelkias amerikietiškas didmiestis.

Tokia yra Chicago: vėjų, nešvaros, skerdžių kvapų, nusikaltimų ir drauge didelių užsimojimų technikos ir mokslo pasauly, didelių plotų, milžiniško masto prekybos, pramonės, su viso pasaulio kalbomis, papročiais ir juos atstovaujančių tautų geromis ir blogomis pusėmis dvelkias amerikietiškas didmiestis.

KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

Kas apmoka konvencijų kaštus?

Apmoka miestai, kuriuose vyksta tos konvencijos išrinkti kandidatai ir prezidento ir viceprezidento vietas. Miestų patiekta samatas prieš tai turi patvirtinti partijos. Delegatai patys apmoka savo išlaidas.

Ką reiškia G.O.P. raidės, kai kalbama apie respublikonų partiją?

Jos reiškia Grand Old Party (didžioji sena partija). Ši pavadinimą partijai suteikė jos nariai. Kilmė gali būti iš žodžių "Grand Old Man" — taip buvo vadinamas anglų politikas W. E. Gladstone. G. O. P. pradėta naudoti praslinkus 20 metų nuo civilinio karo, kai Gladstone bu-

PAGERBTI MOKYTOJAI

Mokslo metams pasibaigus, šeštadieninės lituanistikos mokyklos lankytojų tėvai suruošė pobūvį tos mokyklos mokytojams pagerbti. Mokytojai išties metus dirbo be jokio atlyginimo.

Šalia tėvų ir mokytojų pobūvyje dalyvavo klebonas kun. P. Strakauskas, tarybos pirmininkas Dr. A. Vaitkus, kun. A. Klimas, tremtinių komiteto pirmininkas P. Viščinis ir senas veikešas V. Zinkevičius. Pasakytas keletas kalbų, kurių ne visos buvo į temą. Gal dėl organizatorių neapsižiūrėjimo ar nepagrįsto nuolaidumo vienas kalbėtojas pasakė net tris kalbas, bet visos trys ne mokyklos reikalams, o bendrais klausimais. Ne vietoje buvo ir piniginių aukų rinkimas vienam pobūvio dalyviui, atsitiktiniam solenizantui. Jei jau galima buvo rinkti aukas, tai tik mokyklos reikalams. Kalbos ne į temą ir aukų rinkimas solenizantui, dargi tremtinių, kuris tokių piniginių dovanų tikrai nereikalingas, kiek iškreipė pobūvio pobūdį ir tikslą. Iš šalies žiūrint, galėjo susidaryti įspūdis, kad čia ne mokytojus pagerbti pobūvis, o šiaip sau susiejiimas, kuriame dalyvauja ir mokytojai.

Bendrai, be paminėtų trūkumų, pobūvis savo tikslą pasiekė.

Kiek nuostolių atnešė plieno streikas?

Per 53 streiko dienas kraštas neteko 16 mil. tonų plieno, kas sudaro apie penktadalį visų metų gamybos, o plieno pramonės darbininkai neteko 450 mil. dol. atlyginimų. Nepriskaitoma čia milijonai kitų darbininkų, kurių uždarbiai dėl plieno streiko buvo sumažėję arba jie visai buvo netekę darbo.

Kokios yra JAV gydytojų, advokatų pajamos?

Pagal ofic. duomenis Amerikos daktaro metinės vidutinės pajamos netto (po atskaitymų) 1951 m. buvo 12,518 dol. metams, advokato — 9,375 dol. ir dantų gydytojo — 7,743 dol. Iš visų gydytojų 22%, iš advokatų 35% ir iš dantų gydytojų tik 8% gauna atlyginimus algų pavidale. Ligi 1940 m. Amerikos advokatų uždarbiai buvo didesni už gydytojų, vėliau šis santykis pasikeitė ir dabar daktarų uždarbiai vis kyla, palyginus su praeitais metais.

Kiek dienraščių išperkama kasdieną J.A.V.-se?

54,017,938 egz. ir už juos sumokama 2,589,000 dol.

Parengė V. Al.

Vargo mokykla Brocktone

MOKYKLOS DARBO SĄLYGOS

Šeštadieninės lituanistikos mokykla pradėjo veikti 1950 metų pavasarį. Ją suorganizavo ir išlaiko tremtinių komitetas. Mokykla dirba nuo pat pradžios paprastos mokyklos patalpose, kuriomis ji gali naudotis nuo 11 val. ligi 1 val. kiekvieną šeštadienį. Dėl trumpo ir nelabai patogaus laiko gerokai nukencia darbas.

Mokyklai lanko daugiausia tremtinių vaikai. Pasibaigusiais mokslo metais čiaginių buvo pasilikę tik du. Bet ir tremtinių ne visi vaikai domisi mokykla. Apie ketvirtadalį jų mokyklos nelanko. Tremtinių komiteto dėtos pastangos sutraukti į mokyklą bent visus tremtinių vaikų pilnų rezultatų nedavė. Reguliariai mokyklą lankė apie 30 vaikų, kurie buvo mokomi trimis grupėmis. Mokslo ir auklėjimo atžvilgiu pasekti neblogi rezultatai.

Mokyklai vadovavo J. Daniusevičius, o joje dirbo A. Sužiedienė, O. Daniusevičienė, I. Eitavičienė, L. Senutienė ir O. Keturakienė. Tai visi kvalifikuoti mokytojai, dirbę švietimo srityje Lietuvoje.

Tremtinių komitetas įsteigė prie mokyklos knygynėlį, iš kurio mokiniai gali pasikolinti lie-

tuviškų knygų pasiskaityti. Toks knygynėlis yra bene vienintelis visame krašte. Tuo tarpu jis nėra didelis, bet labai reikšmingas. Tiek mokytojai, tiek tėvai konstatavo, kad tai gera pagalba priemonė pratinti vaikus skaityti lietuvišką knygą, jos įieškoti ir ją mylėti. Pradžioje knygynėliu vaikai mažai domėjosi, o paskutiniu metu patys klausdavo mokytojus, ar negautų naujų knygų.

Užbaigiant mokslo metus, tremtinių komitetas kiekvienam mokyklos lankytojui įteikė dovanų lietuviškų knygų. Gautomis dovanėlėmis vaikai buvo labai patenkinti. Mokytojai paaiškino vaikams, kodėl duodamos dovanėlės knygomis, o ne kitomis gėrybėmis. Labai gerai vaikus nuteikė tai, kad dovanėles gavo ne vien parinktieji, bet visi mokiniai.

Naujų mokslo metų uždaviniai: gauti patalpas patogesniais ir ilgesniam laikui, sutraukti į mokyklą galimai daugiau vaikų ne tik iš tremtinių, bet ir čiaginių tarpo, parūpinti mokytojams atlyginimus už darbą, plėsti knygynėlį, stiprinti tėvų bendradarbiavimą su mokytojais.

TĖVŲ AR VISOS VISUOMENĖS UŽDAVINYS

Šeštadieninės lituanistikos mokyklos išlaikymas ir stiprinimas, kol lietuviškų dalykų mokymas

ir tautinis auklėjimas bus tikrai sutvarkytas parapijos mokykloje, yra ne vien tėvų, bet visos visuomenės uždavinys.

Šioje srityje tėvams pagalbą privalo atėti visi tie, kuriems rūpi, kad mūsų jaunoji karta nenuieitų svetimų dievų gerbin-ti, o pasilikytų ištikima savo tautai ir būtų jautri jos reikalams. Kai kieno aiškinimas, kad tai vien tėvų reikalas, yra mažiausiai nesuapratimas. Ne tėvų, bet visos visuomenės apsieidimas ir kaltė, kad šiandien lietuviškų dalykų mokymas ir tautinis auklėjimas dar tebeina vargo mokyklos keliais. Visuomenė daugiau susidomėjus mūsų jaunosios kartos reikalais, mokyklų klausimas būtų lengviau išsprendžiamas. Mūsų sentėviams garbė, kad jie sugebėjo sukurti ir išlaikyti vargo mokyklą, kai lietuviškos viešosios mokyklos nebuvo leidžiamos, bet mums bus gėda, jei mes neišnauduosime turimų sąlygų išlaikyti savo mokyklas, o priversime tėvus kurti naujo tipo vargo mokyklą.

Tėvų pareiga būti pirmose eilėse kovoje už lietuvišką mokyklą. Drauge privalo eiti visa visuomenė. Tik bendromis jėgomis pasieksim tai, ko iš mūsų reikalauja tauta. Tėvai, mokytojai ir likusioji visuomenė privalo sudaryti bendrą frontą prieš vaikų nutautėjimą, kurio rezultataus taip akivaizdžiai matome šiame laisvės krašte.

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

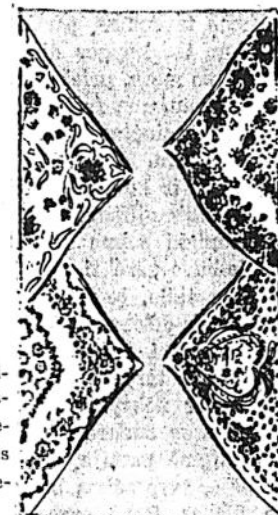
Reguliariai 49 c. už jardą
margintos

MEDVILNES
28^c Jardas

- 36" Plati medvilnė
- Visą skalbiama
- Didelis pasirinkimas rūšių ir spalvų

Moterų, reguliariai 18 c.
NOSINĖS

8
už
\$1

Puikios rūšies spalvoti marginiai. Ypatinės vertės. Neperdidžiausias kiekis parduodama tik vieną dieną.

Telefono užsakymai priimami už \$2.00 ar daugiau — šaukite CHerry 1-3000

The May Co.'s Basement Handkerchief Department

Reguliariai 3.95 "Wear-test"

Balkono ir grindų dažai

2.99 Gal.

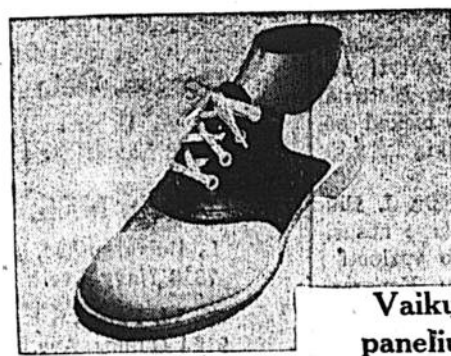
Tiktai pilkas! Ilgai stovintys, greit džiūstantys dažai medžiui, cemento grindims, laiptams ir kitiems. Hi-Hiding dažai garantuojantys apsaugą iš vidaus ir lauko. Pulkaus pilko. Nepaprastos vertės tik vieną savaitę.

Telefono užsakymai pildomi. Pirmadienį 9 ryto iki 9 vak. šaukite CHerry 1-3000

The May Co.'s Basement Paint Department

The May Co.'s Basement Yardgoods Department

Vaikų panelių ir augančių mergaičių

SADDLE OXFORDS

- Raudoni guminiai padai
- Elnio odos viršus.

Juodos ir baltos. Dydžiai: 8½ iki 12; 12½ iki 34 iki 9. Vidutiniai pločiai.

2.88 pora

Telefono užsakymai priimami — šaukite CHerry 1-3600

The May Co.'s Basement Shoe Department

CHICAGIEČIAI, ĮSIDĖMĖKITE

DR. ANTANAS RUDOKAS, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus
4701 S. Damen Ave. Chicago 9, Ill.
(47-sios ir Damen kampas)
Priima 6-9 val. vak.
šeštad. 10 v. r. — 6 v. v.; trečiad. tik susitarus. Tel. YA 7-7381

TAUPYTI GALITE IR LAIŠKAIS!
TAUPYKITE PAS SAVUS!
STANDARD FEDERAL
STIPRIAUSIA TAUPYMO ĮSTAIGA
AMERIKOJE MOKA AUKŠTĄ DIVIDENDĄ
TURTAS per \$31,000,000
ATSARGOS FONDAS „ \$ 3,000,000

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF
CHICAGO

4192 Archer Ave., Chicago 32, Ill.
JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas • Telef. Virginia 7-1141
Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9 ryto iki 4 val. po pietų, ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro, trečiadieniais uždaryta.

Clevelande ir APYLINKĖSE

SKAUTŲ STOVYKLOS ISKILMĖS

Stovyklaujantieji Clevelando skautai šį šeštadienį, rugpjūčio 2 d. kviečia visus clevelandiečius atsilankyti į stovyklos uždarymo iškilmes ir stovyklos laužą.

Praėjus stovyklos laužas, kuris įvyko liepos mėn. 26 d. taip pat sutraukė daug svečių, kurie iš laužo grįžo patenkinti. Reikia tikėtis, kad šis paskutinis laužas bus dar įdomesnis.

Skautų stovyklą praėjusį sekmadienį, liepos 27 d. aplankė vyr. skautininkė Dr. Kesiūnaitė ir su mergaitėmis turėjo pašnekesį.

SKAUTŲ PRAŠYMAS AUTOMASINŲ SAVININKAMS

Šį šeštadienį baigiasi skautų stovykla. Stovyklautojus ir stovyklos turtą parvežti į Clevelandą prašoma visų automašinų savininkų talkos. Prašom atvažiuoti į stovyklą ir kreiptis į sktn. Z. Dučmaną. Bus nurodyta ką reikės parvežti.

SPAUDOS BALIUS

Įvyksta rugsėjo 14 d. Slovenian Auditorium salėje. Spaudos balius programą išpildo: Bernardas Brazdžionis, Antanas Gustaitis, Henrikas Kačinskas, Aldona Stempuzienė ir Stasys Santvaras. Bilietai į spaudos balių bus pradėti pardavinėti nuo rugpjūčio 10 d. Dirvoje. Vietos numeruotos, todėl visi clevelandiečiai bilietais pasirūpinkit iš anksto.

PATIKRINKIT SAVO PLAUCIUS

Neseniai Clevelando miesto majoras T. A. Burke paskelbė, kad X-Ray Tikrinimo Komitetas deda naujas pastangas, kad visi Clevelando gyventojai galėtų patikrinti savo plaučius ir įsitikinti ar jiems nereikia gydytis. Tuo norima sumažinti džiuvos pavojaus ir pakelti Clevelando miesto gyventojų sveikatingumą.

Šiuo metu yra paruošta 12 specialių automašinų, kurios vienoje vietoje išstovės po mėnesį laiko. Tose automašinos bus galima plaučius persiusti.

Nuo rugpjūčio mėn. 5 d. iki rugsėjo 5 d. viena automašina stovės prie Superior ir East 6 gatvių. Darbo laikas nuo 9 val. ryto iki 4 val. vakaro.

B. AMBRAZIEJUS CLEVELANDE

Dirvos skaitytojas B. Ambraziejus, su draugais, važiuodamas į Niagara Falls ir New Yorką, buvo užsukęs į Clevelandą ir aplankė savo pažįstamus.

TUOJ ĮSIGYKITE NAUJĄ

Balio Gaidžiūno
knyga

VIENERI METAI IR VIENA SAVAITĖ

Šioje knygoje, prisiminimų forma, vaizduojami 1940 ir 1941 vergijos metai Lietuvoje.

Knyga 182 psl. Kaina 1,50 dol. Knyga gaunama: DIRVA, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

PARDUODAMAS NAMAS

vienos šeimos, aštuonių kambarių, labai geram stovyje išlaikytas namas. Teirautis po 6 val. vakarais. Adresas: 1210 East 85 St., telef. CE 1-7791.

JIEŠKO PIRKTI PIANINĄ

Jieškomas pirkti pianinas. Prašome siūlyti telefonu MU 1-7106. (vakarais).

PARDUODAMAS NAMAS

Parduodamas dviejų šeimų namas. Skambinti: EN 1-7774.

DAR SIANDIEN UZEIK Į DIRVĄ

Mes turime visas naujausias knygas, kurios tik išėjo Amerikoje, Anglijoje, Australijoje ar Vokietijoje. Užeik ir nusipirk.

Aukso kirvis	2.50
Altorių šešėly	\$4.00
Balutis	1.50
Baltaragio malūnas	2.50
Beržų pasakos	1.50
Barabas	2.25
Dulkės raud. sauleleidy	3.00
Debesys plaukia pažemiu	2.50
Didžiosios atgalios	3.50
Doleris iš Pittsburgho	0.80
Gintaro pasakos	0.35
Kazimieras Saphiega	2.50
Kuprelis	2.00
Lietuviškos pasakos	2.50
Lietuvių kalbos vadovas	4.50
Lietuvių poezijos antologija	6.00
Lapės pasaka	1.10
Lėkūčio atsiminimai	1.50
Mėnuo vadinamas medaus	2.50
Meškiukas Rudnosukas	2.00
Motulė paviliojo	0.60

Medinis arklys	2.00	Ramybė man	0.80
Nemunas	2.50	Raguvos malūnininkas	0.25
Nuo Imsrės iki Orinoko	2.50	San Michael knyga	2.50
Namai ant smėlio	2.00	Sventieji akmenys	2.00
Our Country Lithuania	5.00	Tolmieji kvadratai	2.00
Pirmas rūpestis	2.00	Tautosakos lobynas	3.00
Pragaro pošeštės	3.50	Tėvų pasakos	1.90
Partizanai už geležinės		Vieneri metai ir viena	
uždangos	2.50	savaitė	1.50
Paslaptis	1.00	Varpai skamba	2.50
Pakeliui į mirtį	1.00	Valentina	2.00
Princas ir elgeta	1.20	Vaikų knygelė	1.80
Pietų vėjelis	1.00	Zemė	4.00
Paklydę paukščiai	2.20		

EAST 79th STUDIO

Lietuvis savininkas

1197 EAST 79 ST.

Telef.: HE 1-3535 ir EX 1-6716

I. J. SAMAS, JEWELER

Švelniariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys
virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MAĖONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams
lietuviškoje krautuvėje

Smakus

naujas pakėlimas!

**DABAR
HIGH
TEST...**

Sohio X-tane gasolinas tik ką gavo vieną iš didžiausių pagerinimų /Sohio gazolino istorijoje! X-tane dabar viršija geriausią gazolino rūšį, bet parduodamas už paprastą gazolino kainą! Jei jūs naudojate paprastos kainos gazoliną, tikėtis pajusti skirtumą su nauju X-tane.

Jei jūs naudojate geriausią gazoliną, yra tikra, kad šis naujas, pajėgesnis gazolinas duos jums visą patarnavimą, kurį gaunate dabar ir tai padarys už paprasto gazo kainą! Leiskit savo motorui būti teisėjui!

**BET
REGULIARI
KAINA!**

Pranešimas Pranešimas

TALIS STUDIO

dabar jūsų kaimynistė
7106 Superior Ave.
Tel. HE 2-0144

Bet kuriuo laiku, bet kokios rūšies foto patarvimas Jums.

Modernūs portretai, vestuvių, šeimyninių, vaikų ir kitos nuotraukos.

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS

Europinių žurnalų ir filmų
įvairių fotografavimas, dabar
CLEVELANDE.

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudonai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne už išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld
Telef.: Main 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

KELIAS Į GERESNĘ ATEITĮ

Nuolatinis taupymas yra tikras kelias į geresnę ir laimingesnę ateitį.

Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta. Kiekviena įvykusi apdrausta Federal Insurance Corp iki \$10,000.

Lietuvių Banke galite užsimokėti už gasą, elektrą, išpirkti money orderius, pasiūlyti pinigus į visas valstybes ir t.t.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2198
Cleveland, Ohio

MONCRIEF

SILDYMAS AR
ORO VĖSINIMAS

TAUPY ĮGYTI
TAUPY IR
VARTOTI

GASAS
ALIEJUS
ANGLIS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgecio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba namais.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-1515

WM. DEBES PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. Henderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue Endicott 1-1763

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.—Telefonas: ENdicott 1-4486, Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Gyvenam Naujojoje Zelandijoje

ZELANDIJOS ATRADIMO MITAI. — PIRMIEJI GYVENTOJAI. — PIRMASIS EUROPIETIS N. ZELANDIJOJ. — GERAS KLIMATAS. — VIETINĖ IR ATVEŠTINĖ AUGMENIJA. — NĖRA PAVOJINGŲ GYVIŲ. — MISKAI PILNI GIESMININKŲ PAUKŠČIŲ. — ZELANDIJOS GYVULIAI. — KALNUOTAS SALOS PAVIRSIUS IR PUKOS EŽERAI.

Kartais pats netiki, kad esi atsidūręs taip arti Pietų poliaus, ir ne kartą savęs paklausi: ar tikrai gyvenai, ar tik sapnuoji? Kai mokyklose mokėmės geografijos, atsimenu, vadovėlyje buvo keletas žodžių ir apie Naująją Zelandiją, bet nuo to laiko jau daug vandens nutekėjo pasroviui, tai ir atmintyje apie ją ne daug kas bebūvo likę.

N. ZELANDIJOS ATRADIMO MITAI IR GYVENTOJAI

N. Z. ankstyviausias atradimas siejamas su Polinezijos prabacais. Polineziečių mitai pasakoja, kad N. Z. buvusi ištraukta iš jūros jų vieno mitinio herojaus, vardu Manui. Jis su broliais išvykęs žvejoti ir labai toli nuplaukęs dar nė sykio niekam neplaukta kryptimi. Pritrūkę maisto jie nutarė pasigauti žuvis. Manui, pasidarys žuvis gaudyti kablį iš savo senelės apatinio žandikaulio, panėręs meškere į vandenį. Su tokia simboliškai meškere jis sugavęs didžiulę žuvį, kuri, ištraukta iš vandens, tapo N. Z.

Palikęs brolius, Manui išplaukęs atsigabenti žinio, kuris žuvį supjaustytų pagal atitinkamą ritualą. Broliai, likę vieni, neįskentę ir ėmę žuvį pjaustyti be žinio. Žuvis ėmusi spurdėti ir trūkčioji. To pasekoje N. Z. paviršiuje susidarę kalnai ir slėniai.

Maori, N. Z. vietinių gyventojų nuomone, N. Z. būtų buvęs puiki lyguma, jeigu Manui broliai pagautus žuvis nebūtų pjaustę be atitinkamo ritualo.

Kitas padavimas pietinė N. Z. salą vadina Manui valtimi, iš kurios jis žvejojęs.

Manui galėjo būti geras jūrininkas ir nežinomų vandenų tyrinėtojas, gyvenęs taip seniai, kad pasakojimas beinais iš lūpų į lūpas, jis tapo žmogus — pusdievis.

Tai pats ankstyviausias mitas apie N. Z. Iš tiesų, N. Z. salos yra vulkaninio pobūdžio, prieš milijonus metų iškeltos į jūros paviršių. Ir dabar yra keletas veikianti ugnikalnių. Neretai būna ir žemės drebėjimų, bet jie nėra labai stiprūs, nebent nupurto kam namo kamina.

Patys pirmieji NZ gyventojai vadinami moriori, bet jų paskutinis grynakraujis palikuonis mirė, berods, 1920 metais. Jie buvo išnaikinti vėliau atvykusių maori arba su jais susimaišę moriori buvo giminingi melaneziečiams. Didžiausia maori grupė atvyko į N. Zelandiją 1350 metais. Jų kalba gimininga havajiečių ir Polinezijos salų gyventojų kalbai. Šie gi siejami su indų protėvių sanskritų kalba, iš kurios išsivystė visos kitos indoeuropiečių kalbos.

Maori yra tamsios odos, juodų garbiniuotų plaukų, platių pečių bei stiprių kaulų. Veidas dažniausiai kamuotas ir ypač charakteringa jų plokščia, platinosis. Maori yra ramaus būdo žmonės, labai geros širdies. Tik tai nauja civilizacija atnešė tą blogybę, kad jie metėsi į girtavimą ir aptingo.

VL. BUTKIENĖ

Jie pasižymi ypatingu šeimų gausumu. 12 vaikų skaičius yra tik vidutinis. Maori labai myli savo vaikus. Jų organizacijos gluboja gausias šeimas. Mišinys su baltaisiais duoda sveiko, stipraus ir gražaus tipo žmogų.

Senovės maori gyveno laukinių gyvenimų kiltimis, maitinosi žuvis, paukščiais, vaisiais, žolėmis. Nėniekino ir žmogienos. Vada būdavo tatuiruojami, net ir moterys, kilusios iš vadų šeimos. Jų rūbai buvo nesudėtingi: bambuko plonos lazdelės, surištos per juosmenį, iš žolių pinto skaros — siaustuvai nuo lietaus, papuošti plunksnomis.

Daugumoje maori laikėsi šiaurinėje NZ saloje, nes pietinėje jiems buvo per šaltas klimatas. Charakteringi jų drožinėjimai, kuriais puošė valtis bei vadų namus. Tai daugumoje fantastiškai veidai su iškištais liežuvisiais, įvairūs vingiai, įkomponuoti į namo koloną, pastogę, arba valties galus.

Pirmasis europietis, pasiekęs N. Z. 1642 m., buvo olandas Tasman. 18 amž. kap. Cook — anglas — apiplaukė visą N. Z., bet nuolatini baltieji gyventojai — angliai oficialiai pradėjo kurtis nuo 1840 metų, kada buvo pasirašyta sutartis su maori. Maori labai lengvai keitė savo žemę į įvairius reikmenis: kirvius, pjūklus, meškeres, o ypač šautuvus. Tokiu būdu, baltieji galėjo lengvai įsigyti neįmatuojamus žemės plotus.

Pirmuosius baltuosius maori vertimo pagal jų atsivežtą kiekį mainymo objektu. Būdavo, kad neturtingus naujakurius jie suvalgydavo. Šiuo metu maori ir baltųjų sugyvenimas yra geras.

N. ZELANDIJOS KLIMATAS

Klimatas nėra tropinis, kaip Australijoje, nors žolė išbūna žalia visus metus. Kalnuotas paviršius užstoja vėjus bei surenka lietų, todėl žiemos čia būna drėgnos, lietingos (gegužės, birželio, liepos mėn.).

Sniego būna labai mažai, rytais dažnai pašala, o dienos metu saulė vėl viską atšildo. Vasarą saulė karštesnė, negu Lietuvoje ar Vokietijoje, bet naktys vistiek būna vėsios, galima sakyti, šaltos. Patalai praverčia apskritus metus. Taip pat ir šilti vilnoniai rūbai. Vidurvasaris būna apie Kalėdas, todėl žmonės Kalėdas švenčia vasarodami, nes tuo metu ir visos įmonės 2-3 savaitėms sustoja.

N. ZELANDIJOS AUGMENIAI IR GYVULIAI

Augmenija N. Zelandijoje yra dviejopa: vietinė ir atveštinė. Vietiniai miškai labai įdomūs įvairiais, įvairiom paprastųjų rūšių, dagiais, krūmais, pro kuriuos sunku ir prasiskverbti. Jie žaliuoja žiemą vasarą. Beržas, klevas, ąžuolas ir panašūs medžiai yra atveštiniai. N. Z. cha-

rakteringas medis yra vadinamas "cabbage tree" — šakota palmė, kurios dauguma angliškos kilmės zelandiečių nemėgsta ir apie namus sodinasi europietiškos kilmės medžius.

N. Zelandijoje nėra jokių pavojingų gyvių. Gyvačių čia nėra visiškai, nors, einant per kokį bruzgyną, dažnai baisu darosi, kad neužliptum ant kokios barškuolės. Taip pat nėra jokių nuodingų vorų, driežų, ar musių. Bet užtat miškai pilni įvairių vietinių paukščių, kurie labai jaukūs ir turi labai gerus balselius. Tautinis N. Z. paukštis yra vadinamas "Kiwi" (nuo to vardo ir N. Z. kareiviai vadinami "Kiwi"), be sparnų, be uodegos, ilgų snapų. Jis giminingas buvusiam N. Z. mišliniui paukščiui moa, kurio tik kaulai besurandami.

Kartais spaudoj pasirodo viena kita žinia apie matytą didžiulį paukštį, kur nors dideliuose miškuose, bet miškai dar tiek neįstirti, kad apie moas azistavimą nėra jokių žinių. Maori juos išnaikino medžiodami maistui.

Iš Europos yra atvežti visi naminiai gyvuliai, kurių dalis čia yra vartojama. Truškiai pilni laukai ir pakeles ir su jais kovoti yra įsteigta net speciali draugija. Nemėgiamas gyvis yra vadinamas opomusas, panašus į katę, vaikus nešiojės sterblėje ir gyvenęs medžiuose. Nakties metu dažnai baldojasi ant stogų bei aplanko maisto sandėlius.

Prie parazitų gyvių skirtinas ir panašus į mūsų žebenkštę gyvulys (wiesel). Jis yra žiaurus tuo atžvilgiu, kad visą dieną išlaiko užhipnotizavęs savo auką ir tik nakties metu ją nugalabina, nežiūrind, kad auką yra keletą kartų už jį didesnę.

Miškai pilni briedžių, stirnų ir šernų. Didelidelio skaičiaus, jie vis laikomi naikintinais gyvuliais.

Vandens pilni įvairių rūšių žuvų. Upėse yra daug ungurių, bet jie dideli ir neskanūs. Pradžioje bandėme juos gaudyti ir rūkyti, bet ar dėl mūsų pasotinto apetito, ar dėl ungurių stipraus dumblo skonio, tą užsiėmimą metėme. Maori juos gaudė su lazdom, kuriom užkabind smarkiai sviedžia ungurį iš vandens į orą. Rykliai N. Z. vandenys negyvena, nes jiems čia per šalta. Jeigu pasitaiko koks, dažniausiai būna priklydęs Australijos augintinis.

Vienintelis tikrai įjaurus vandens gyventojas, gyvenęs N. Z. jūrose yra oktopusas. Tai nepaprastai gajus aštunkojis jūros gyvis, visu kūnu galįs čiulpti sultis ar kraują iš savo aukos. Matė jį pasakoją, kad ir mažiausia dalelė, atskirta nuo kūno, dar prisisiurbia prie rankos. Jis gyvena vandenyno dugne, yra pilkos spalvos ir per ilgą laiką užauga labai didelis.

Dėl kalnuoto N. Z. paviršiaus gamtovaizdis čia nepaprastai įvairus. Pilna gražiausių ežerų, miškų, kalvų, apaugusių vietinės kilmės augmenija, snieguotų kalnų viršūnių, amžinų ledynų,

Jos jaunų dienų svajonė buvo dailės pasaulis. Kūdikystės dienomis ji mėgo stebėti gamtą su jos nuolatos kintančia misterija — pavasarį, vasarą, rudenį ir žiemą. O paskui ją žavėjo spalvoti vaizdai, užtinkami knygų puslapiuose, kurie jos širdyje kėlė grožio ilgesį. Kai ji su Šiaurinių Valstybinių Mergaičių Gimnazijos atestatu rankose atsidūrė kryžkelėje — ką pasirinkti gyvenimo tikslu, ji be svyravimo pasirinko dailę. Tą pasaulį, į kurį ji gaivališkai veržėsi nuo to momento, kai pradėjo suvokti grožio paslaptį. Ji įstojo į Kauno Taikomosios Dailės Institutą.

Taip pradėjo Elena Urbaitytė savo įdomią kelionę į dailės pasaulį. Šiandieną ji Alabama State College for Women dailės profesorė...

Jaunos dailininkės kelias į dailės pasaulį, kaip ir daugumos menininkų, nebuvo lengvas. Kauno Valstybiniam Taikomosios Dailės Institute jai teko studijuoti 1941-1944 metais, kada nacių okupacija, lyg sunkus slogutis, slėgė Lietuvą. Medžiaginiai karo meto nepritekliai nepalaužė jos veržimosi į grožio pasaulį. Instituto profesoriai — Galdikas, Ušinskis, Jonynas, Petravičius ir kiti — jauni, bet talentingi bei veržlūs pedagogai, jai davė visa tai, ko siekė ir apie ką svajojo būsimos dailininkės jautri širdis...

O paskui bėgimas į Vakarus nuo raudonųjų gresmės.

Karo audros Elena Urbaitytė nublėškė į Vieną, Austrijos sostinę. Nežiūrint nuolatinių bombardavimų pavojų, sunkios tremties padėties, E. Urbaitytė lanko muziejus ir galerijas, stebi retas dailės parodas, susipažįsta su senųjų bei naujųjų dailės kūrėjų darbais, gilina savo žinias, plečia patirimą.

Karo auroms aptilus jai matome jau Muencheną, kaip Dailės Akademijos studentę. Vėliau ji persikelia į Freiburgą ir studijuoja Ecole Art et Metier (Meno ir Dailių Amatų Mokykloje), įsteigtoje bei vadovaujamoje prof. Vytauto K. Jonyno.

"Į Freiburgą atvykau 1948 metais iš Muencheno Dailės Akademijos. Nusprendžiau pakeisti mokyklą dėl gero tapybos lygio. Muencheno Dailės Akademija davė progos pasirosti figūros konstrukcijai arba formos pagrindinius dėsnius. Freiburgo profesoriai — Kasiulis, Jonynas, Vizgirda ir Valska suteikė stiprius pagrindus tapybinės problemoms — spalvas bei jos architektonišką įjungimą į formą ir kompoziciją..."

Tokiais žodžiais Elena Urbaitytė nusako motyvus, dėl kurių ji apsisprendė pakeisti mokyklą. Vokiškas, šaltas ir kiek susingusias tradicijas, nugalėjo jaunas lietuviškas kūrybinis veržlumas. Pakeisdama mokyklą ji neapsiriko. Čia jos gabumai būtinai laimėjo ir ugdomi. Prisimenu, dažnų savo apsilankymų Freiburge progomis, iš jos profesorių ne vieną kartą esu girdėjęs gražių atsiliepimų apie Elenos Urbaitytės sparcią pažangą. Jie pranašavo Urbaitytei gražią dailės kūrėjos ateitį.

Dailės studijas Ecole Art et Metier Elena Urbaitytė baigė 1949 m. liepos mėn. Už diplomą darbą "Pieta" jai buvo suteiktas dailininkės diplomats.

Išsekusių požemių upių, karštų krioklių bei geizerių, kuriuose dar ir dabar maori verdas kulemarą — saldžias bulves. Kai kur karštas požeminis vanduo jau pajungtas centraliniam šildymui ir kt. tikslams. N. Z. gamtovaizdžio atžvilgiu yra tikras turistų rojus, bet turizmas plūstima čia dar nežinomas, nėra specialių užiegiu, o be to, N. Z. pasiekti užsieniečiams yra tolimas kelias.

(Bus daugiau)

Nuo svajonių iki išsipildymo

(Elenos Urbaitytės kelias į dailės pasaulį)

VYTAUTAS BRAZIULIS

Freiburgo studijų metu jauniosios dailininkės gyvenime įvyko laimingas posūkis. Ji gavo iš World Student's Service Fund vieneriems metams stipendiją Alabama State College for Women, Montevallo, J.A.V., studijuoti "fine Arts". O baigus studijas Elena Urbaitytė gavo dar ir kitą stipendiją (vieną iš penkių) iš Prancūzijos Švietimo Ministerijos, kurios buvo gautos Ecole Arts et Metier vadovo, prof. Vytauto K. Jonyno pastangomis, tą mokyklą baigusiems penkiems studentams, studijų pagiliniui Paryžiaus dailės akademijose. Nors dailininkė buvo atėjusi eilė važiuoti į J.A.V. ir jau turėjo sutvarkiusi savo dokumentus, tačiau ji apsisprendė pirmiau pasinaudoti antrąja stipendija. Į Paryžių Elena Urbaitytė išvyko 1949 metų rudenį ir ten išbuvo iki 1950 m. vasario mėn. pradžios.

Pasaulio dailės Mėkla — Paryžius, mūsų dailininkė padarė didelį įspūdį. Čia ji turėjo galimybę pamatyti pasaulinės dailės raidą, Antikos meistarais pradant, Renesanso genijais ir šių dienų kūrėjais modernistais baigiant. Elena Urbaitytė Paryžiaus dailės lobynus stebėdama bei studijuodama, papildė savo žinias. Tė stebėjimai bei studijos padėjo susidaryti savo, kaip dailininkės pasaulėvaizdį. Apie savo praleistas dienas po Paryžiaus meno dangum, dailininkė pasakoja:

"Paryžiaus laiką sunaudojau išimtinai muziejų, galerijų ir dailės parodų studijoms. Nors buvau, palyginamai, trumpą laiką, bet, norint aprašyti šio meno centro įspūdžius, reikėtų nemažai popierio... Trumpai kalbant, Paryžius daro didelį įspūdį kaip nepaprastos koncentracijos ir kūrybinio intensyvumo miestas. Tiesiog stebėtina, jog nežiūrint sunkių gyvenimo sąlygų, ten jaučiamas nepaprastai veržlumas ir kūrybinė tiesa. Paryžius gali būti graži pavyzdžio, kokia gali būti stipri dvasinė jėga prieš medžiaginius nedatkelius..."

Sakoma, kad pirmą kartą patekus į šį meno Babiloną, žmogus pasijaučia tarytum būtų atsidūręs burtų pasaulyje. Sunku buvo apleisti šitą burtų pasaulį ir mūsų dailininkė, kai pasibaigus stipendijai, ji turėjo keliuoti toliau, anapus Atlanto.

Iš Dėdės Samo kraštą Elena Urbaitytė atvyko 1950 m. vasario mėn. gale. Ji nuvyko tiesiai į savo paskirimo vietą, Montevallo miestą, kur randasi Alabama State College for Women, Alabamos valstybėje, šiaurės Amerikos pietuose.

Dailininkė prisipažįsta, kad Naujasis Pasaulis ją gerokai apvilęs, nes čia neradusi to, ko tikėjusi rasti... Nusivylė dėl to, kad josios naujos Almae Matris tiekiamoji dailės studijų programa, palyginus su išeitomis

Freiburge, buvo žemesnio lygio. (Šio krašto college yra bendrojo lavinimosi institucijos, išimties nesudaro ir Alabama College).

Atvykus iš Vakarų Europos meno mokyklos į tokį college būna gana liudnoka, ypač tokiems studentams, kurie iš prigimties pašaukti kūrybiniai darbai yra veržlūs, nori tobulėti ir siekia pažinti giliausias kūrybines paslaptis. O prie tokių priklauso ir Elena Urbaitytė. Per Atlanto vandenyną ji keliavo studijuoti tapybos, tačiau tokių dalykų čia jai neteko studijuoti. Jai buvo užskaitytos Freiburgo tapybinės studijos ir be egzaminų suteiktas "Bachelor of Art" diplomats, t. y. diplomas, kuris suteikiamas college baigusiems studentams, su teise mokytojauti J.A.V. mokyklose.

Skirtą stipendijos laiką, kuris buvo pratęstas iki 1951 metų pavasario semestro pabaigos, Elena Urbaitytė sunaudojo išimtinai teoriniams, mažai arba nieko bendro su menu neturintiems mokslams studijuoti. Dailininkė sako, kad Alabama College jai tekę "studijuoti visko po truputį, tik ne meną..."

Po diplomo įteikimo Elena Urbaitytė buvo pakviesta tame pat Alabama College profesūros darbui. Taip vadinamam "Art Department'e" nuo 1951 m. rudens semestro ji dėsto tapybą, modernio meno istoriją, Costume desingn ir medžiagų raštus. Ji pasiekė tokį laipsnį, apie kurį kukli tremtinė nei nesvajojė. Ar ji patenkinta dabartine savo padėtimi? Medžiaginių požiūriu, galbūt. Ji sako:

"Alabama College, kaip ir visi šio krašto college yra lyg stovyklinio pobūdžio. Jie vadinasi "campus". Tai yra lyg atskiras nedidelis miestas, susidedantis iš įvairių pastatų, kuriuose randasi paskiros studijuojamų mokslų šakos. Pavyzdžiui, vienam pastate studijuojama muzika, kitam socialiniai mokslai, dar kitam plastinis menas, atskiras pastatas College prezidento buveinei, dar kitas pastatas teatrui, koncertams ir kitiems reikalams. Reikia pasakyti, kad College išoriniai tikrai labai gražūs. Dormitorijos, pastatai, kuriuose gyvena studentės, yra gerai ir patogiai įrengti, puikūs saliniai ir poilsio kambariai. Studentių gyvenamieji kambariai yra tik svajonės Europos studentams. Teniso aikštės, lauko ir vidaus lukusiniai baseinai, čia pat puiki liginė, specialus pastatas svečių priėmimui su gražiomis terasomis ir puikiais vaizdais aplinkui — "campus" gyvenimas medžiaginiu atžvilgiu retai geras..."

Tokiose gerosiose sąlygose studentės, atrodo, turėtų studijuoti ir norėti studijuoti. Bet taip nėra. Mūsų dailininkė, kalbedama apie studentių pažūrą į mokslą bei studijas, taip sako:

"Dirbti su mokymais yra labai malonu. Sakoma, jog

pietų amerikietis yra švelnesnis ir daug mandagesnis už šiaurietes. Bet jos, nežiūrint progresyvaus auklėjimo sistemos, vis dėlto neturi veržlumo. Atkaklaus ir sistematinio darbo jos taip pat nepažįsta. Į mokslą arba studijas jos žiūri, reikia pasakyti, labai paviršutiniškai. Turint tokias geras darbo sąlygas būtų galima daug daugiau pasiekti..."

Mūsų dailininkės studijų dienos Alabama College, kiek galima spėti iš jos pačios pasisakymų, nebuvo lengvos. Tame College ji buvo ne tik vienintelė lietuvių tremtinė, o galbūt vienintelė net ir visoj Alabama valstybėje. Atsidūrus vienai tarp svetimų, ir dirbant su svetimais, kur viskas sukasi tik apie materialines vertybes, kur pasigendama skaidraus idealizmo, jautrios prigimties dailininkės gyvenimą žymiai apkartino... Elenos Urbaitytės nelengvas dienas dalinai švelnino tiek studentų, tiek profesorių rodamos jos atžvilgiu palankumas. U. Urbaitytei atvykus į College, buvo ne tik draugiškai sutikta, bet ir viskuo, pradedant knygomis, drabužiais ir sporto reikmenimis baigiant, aprūpinta. Mūsų dailininkė visi stengėsi kuo galėdami padėti, bet tas gerumas plaukė iš nuosirdaus noro — visomis galimybėmis ja greičiau suamerikoninti... Tad ir mums bus suprantamas atviras bei nuosirdus dailininkės prisipažinimas, kada ji sako:

"Reikia pasakyti, teko daug pakeisti, nes šis pasaulis man labai svetimas, tad dažnai svajoju apie Europą ir apie kūrybinį darbą..."

Elena Urbaitytė profesoriuma College turį gražaus laisvo laiko, daug dirba tapybos srityje ir ruošiasi 1953 m. savo darbų parodai.

PASTEBĖJUS KLaidas ŽEMELAPIUOSE IR LEIDINIUOSE

Jungtinėse Valstybėse ir kituose kraštuose leidžiamuose mokyklų vadovėliuose, enciklopedijose, šiaip leidiniuose ar žemėlapiuose pasitaiko kreivų teigimų apie Lietuvos praeitį ar dabartį.

Patariamoji Lietuvii Grupė dėl visų tokių netikslumų pasiryžusi daryti žygį, kad jie būtų pataisyti, kad bent naujos laidos nebūtų kartojami. Tačiau pačiai Grupėi į rankas tokių su klaidomis apie Lietuvą leidinių bei žemėlapių retai tepatenka. Todėl Grupė maloniai prašo visus, kam tenka susidurti su leidiniu ar žemėlapiu, kuriuose būtų klaidingų teigimų apie Lietuvą, tuojau parašyti Grupel, 16 West 58th Street, New York 19, New York, pranešant leidiniui ar žemėlapiui pavadinimą, kada, keno ir kur išleistas, kas jame neteislinga apie Lietuvos praeitį ar dabartį.

Visiems tokiems lietuviško reikalo talkininkams iš anksto dėkojame.

Seniausias ir gražiausias iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$3.00

Susipažinti slunčiamas dovanai.

6755 So. Western Ave. Chicago 36, Ill.